

POROČILO

z drugega javnega posvetovanja o izhodiščih za prenovo Strategije prostorskega razvoja Slovenije - SPRS

Ozadje in namen drugega javnega posvetovanja

V mesecu oktobru je potekalo že **drugo od skupno petih posvetovanj**, ki so predvidena v procesu prenove SPRS. Prenova obstoječe strategije je načrtovana kot proces, v okviru katerega želi Ministrstvo RS za okolje in prostor doseči **uskladitev prostorsko relevantnih sektorskih politik in drugih javnih interesov s ključnimi deležniki in zainteresirano javnostjo**. Skozi pet javnih posvetovanj in množico drugih posvetovalnih aktivnosti Ministrstvo omogoča odprto razpravo, preverja vsebinska in interesna izhodišča, predvsem pa usklajuje poglede o prostorski viziji države in o strateških ciljih SPRS kot podlagi za pripravo vsebinsko usklajenega dokumenta, ki bo **sprejet in podprt s strani vseh relevantnih deležnikov**.

Drugo javno posvetovanje je potekalo **13. oktobra 2015** v prostorih Policijske akademije v Tacnu in je bilo **namenjeno predstavitvi napredka pri prenovi SPRS, izmenjavi idej in pogledov o prednostih, slabostih, nevarnostih in priložnostih slovenskega prostora, ter oblikovanju vizije in strateških usmeritev prostorskega razvoja Slovenije**. [*Program dogodka*](#)

Namen poročila z drugega posvetovanja je zainteresiranim deležnikom in javnosti predstaviti glavne rezultate tega dogodka, predvsem rezultate treh delavnic, ki so potekale po uvodnih predstavitvah. Obravnava in raba rezultatov v nadaljnjem postopku prenove SPRS bosta predstavljeni v ločenem poročilu.

Udeleženci javnega posvetovanja

Posvetovanja se je udeležilo več kot 140 predstavnikov nacionalnih, regionalnih in lokalnih uprav (ministrstev, občin, razvojnih agencij), raziskovalnih in izobraževalnih institucij, zbornic, podjetij, nevladnih organizacij in študentov.

Potek posvetovanja

Javno posvetovanje, ki ga je odprla direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja, Barbara Radovan, je bilo razdeljeno v dva dela. V prvem delu so bili predstavljeni napredek pri prenovi SPRS, vključno z rezultati in učinki prvega javnega posvetovanja ter izhodiščna SWOT analiza (nabor prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za prostorski razvoj) in njeno vlogo v postopku priprave nove SPRS.

Predstavitvi v prilogah 4 in 5:

- *Napredek pri prenovi SPRS, vključno z rezultati in učinki prvega javnega posvetovanja; Blanka Bartol, MOP DPGS*

- *SWOT analiza v procesu priprave SPRS, Tomaž Miklavčič, MOP DPGS*

V drugem delu posvetovanja so v 10 ožjih skupinah potekale tri zaporedne vsebinske delavnice, ki so jih vodili moderatorji in so-moderatorji:

- *delavnica 1:* SWOT analiza – določanje prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti za prostorski razvoj
- *delavnica 2:* Od analize proti rešitvam
- *delavnica 3:* Vizija - kakšen prostor 2050 si želimo?

V prvi delavnici so udeleženci s svojimi predlogi dopolnili SWOT analizo, ki je bila pripravljena kot izhodišče za delo skupin in je bila prijavljenim udeležencem poslana vnaprej. Nabor prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti po petih vsebinskih sklopih (Poselitev in vloga mest, Povezanost in dostopnost, Kakovost in razpoložljivost virov in narave, Prepoznavnost in identiteta, Upravljanje s prostorom) so najprej proučili, nato pa dopolnili. Pri tem so popolnoma avtonomno, z ustrezno mero konstruktivne kritike, razmišljali o vidikih SWOT, kot jih prepoznavajo sami ter si pri tem pomagali z naslednjimi vprašanji:

- Katere so notranje *prednosti* in *slabosti* prostorskega razvoja?
- Katere zunanje lastnosti/okolice pomenijo *priložnosti* in katere pomenijo *nevarnosti* za prostorski razvoj?

Rezultati prve delavnice so predstavljeni v prilogi - *Priloga 1: Prepis rezultatov delavnice 1*

Namen **druge delavnice** je bil narediti korak dlje od identifikacije prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za prostorski razvoj Slovenije. Udeleženci so oblikovali predloge usmeritev in rešitev, s katerimi je možno v SWOT analizi prepoznane lastnosti izboljšati. Določali so:

- usmeritve in rešitve, s katerimi je mogoče še povečati / okrepili prednosti,
- usmeritve in rešitve, s katerimi je mogoče odpraviti slabosti,
- usmeritve in rešitve, s katerimi je mogoče dobro izkoristiti priložnosti in
- usmeritve in rešitve, s katerimi je mogoče zmanjšati nevarnosti oz. se na njihove pričakovane učinke dobro pripraviti.

Rezultati druge delavnice so predstavljeni v prilogi - *Priloga 2: Prepis rezultatov delavnice 2*

V tretji delavnici so udeleženci zapisali svoja pričakovanja in predstave o tem, kakšen prostor si želijo v prihodnosti, skozi različne vidike: bivanja v mestih in na podeželju, mobilnosti, načina dela, odnosa med mestom in podeželjem, kvaliteto prostora, vloge Slovenije v širšem prostoru, itd.

Rezultati tretje delavnice so predstavljeni v prilogi - *Priloga 3: Prepis rezultatov delavnice 3*

Po zaključenih delavnicah so potekali še kratki povzetki rezultatov tretje delavnice, dogodek pa se je zaključil s pojasnilom o **pripravi poročila in obravnavi zbranih rezultatov v nadaljnjem postopku**, zahvalo udeležencem za izjemno konstruktivno sodelovanje ter vabilu na naslednje posvetovanje o prenovi SPRS v začetku 2016.

Poročilo so pripravili:

Milena Škrl Marega, Mateja Šepec Jeršič in Tatjana Studen, REC

v sodelovanju z:

Lenčo Humerca Šolar, Blanko Bartol in Tomažem Miklavčičem, MOP.

Ljubljana, november 2015

PRILOGE:

Priloga 1: Prepis rezultatov delavnice 1: : SWOT analiza – določanje prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti za prostorski razvoj

Priloga 2: Prepis rezultatov delavnice 2 : Od analize proti rešitvam

Priloga 3: Prepis rezultatov delavnice 3: Vizija - kakšen prostor 2050 si želimo?

Priloga 4: Predstavitev: Napredek pri prenovi SPRS, vključno z rezultati in učinki prvega javnega posvetovanja; Blanka Bartol

Priloga 5: SWOT analiza v procesu priprave SPRS, Tomaž Miklavčič

PREDNOSTI

POSELITEV IN VLOGA MEST in podeželja

a) Poselitev:

- dobro strukturirano policentrično omrežje središč (enakomerna pokritost celotnega ozemlja)
 - veliko število središč različnih ravni
 - razpršeno poselitveno omrežja z velikim številom manjših naselij ter le manjša in srednje velika mesta nudijo večjo kakovost življenja, bližino naravnega okolja, dobre možnosti za rekreacijo
- RAZPRŠENOST NI PREDNOST - LE V POVEZAVI Z NARAVNIMI VIRI**
- ohranjena poselitev je pomembna tudi z vidika varnosti države

b) vloga mest:

- boljša odzivnost manjših in srednje velikih mest (kapaciteta za prilagoditve)
- dobra opremljenost mest (središč) s splošnimi družbenimi storitvami in storitvami gospodarskega pomena (tudi GJI)
- dobra dostopnost do teh storitev v mestih – problematičnost z vidika ranljivih skupin (trditve velja v manjših in srednje velikih mestih)
- manjša in srednje velika mesta po meri človeka, omogočajo večjo kakovost bivanja (+ = svež zrak)
- prednost za starejše
- reurbanizacija
- dodati vlogo velikih mest, kjer je tudi tam kakovost bivanja visoka (glavno mesto s posebnimi prednostmi / boljša kadrovska usposobljenost)
- gostota pozidave
- koncentracija prebivalstva v mestih prenizka / posledično porast pozidave na podeželju – suburbanizacija
- potrebno opredeliti vrednote!
- prostor za druženje, gibanje
- razpršena poselitev NI prednost (3 alineja se da ven / dobra le, če vezana na rabo virov)

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- dobro razvejano cestno omrežje (lahko tudi slabost)
- dobro razvejano energetska omrežje
- vpetost Slovenije v evropsko infrastrukturno omrežje (ceste)
- dobra / hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij (z avtom)
- zadovoljiva dostopnost do primarne ravni oskrbe na celotnem območju države (šolstvo, zdravstvo)
- dobra (avto)mobilnost prebivalcev (lahko tudi slabost)
- PCI projekti (energetika)

- omogočanje hoje, pešačenja, kolesarjenja
- omrežje NATURA kot infrastrukturno omrežje
- dobro daljinsko cestno omrežje

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV IN NARAVE

- les kot potencial za gospodarski razvoj, trajnostno gradnjo in energetski vir
- kakovostni in izdatni vodni viri (pitna voda)
- vodni viri za namakanje v kmetijstvu
- hidroenergetski potencial
- kakovost kmetijskih zemljišč (proizvodni potencial in krajinska pestrost)
- biotska pestrost
- obstoj specifičnih območij za OVE (fotovoltaika, vetrna energija, geotermalna energija)
- male elektrarne
- visoka stopnja naravne ohranjenosti
- mirna območja – jih je veliko (brez hrupa, motenj...)
- neonesnaženo okolje v velikem delu Slovenije
- prepoved GSO
- uveljavljeno ločeno zbiranje odpadkov
- razmeroma dobra osveščenost
- varovalni gozdovi
- kmetijstvo kot vir zdrave hrane
- prazne industrijske cone kot prostorski viri
- dobro ohranjeno okolje / narava
- vzpostavljeno omrežje NATURA
- neokrnjeno naravno okolje
- kulturna krajina kot vir
- trajnost kot koncept ni omenjena
- prazne industrijske cone kot viri
- transparentno vzpostavljeno omrežje Natura
- dobro ohranjeno okolje
- ohranjenost narave
- program podeželja kot potencial

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- prepoznavna visoka kakovost bivanja
- kakovost naravnih virov (ohranjenost in obseg naravnih območij)
- pestrost in ohranjenost kulturnih krajin in etnološke posebnosti; pokrajinska pestrost in raznovrstnost

- krajina = kulturna in naravna
- arhitektura = tradicionalna + kvalitetna sodobna
- izraženost regionalnih tipov krajin, arhitekture
- pestrost – biotska, prostorska, krajinska

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- razvejanost upravnih storitev – policentrična ureditev uprave (UE)
- tradicija prostorskega načrtovanja
- obala – senca!
- Program razvoja podeželja kot potencial

MANJKAJOČE TEME:

Podeželje

- razmerje prostor / narava / mesta
- trajnost kot koncept
- ločevanje vira in narave
- razmerja mesta – podeželje - prostor / narava
- kaj je vloga nacionalne ravni?
- narava se gleda kot vir – potrebno ločevanje
- preveč urejevalcev prostora
- razmerje SPRS – NEP
- **DRUGO – nerazvrščeno:**
- priden narod + znanje jezikov
- narava Slovenije je življenjski prostor številnih živali in rastlin / prostoživečih vrst / kot živih bitij z enakovredno pravico življenja kot človeška vrsta / tega se zaveda vsaka napredna družba
- ohranjen življenjski prostor
- veliko živali in rastlin

SLABOSTI

POSELITEV IN VLOGA MEST

a) Poselitev:

- funkcijska nepovezanost naselij (ni skupnega načrtovanja vloge naselij), slabo sodelovanje med mesti
- razpršena poselitev povzroča visoke stroške (infrastruktura, mobilnost ...) – to rezultira k slabšemu družbenemu in socialnemu življenju

- veliko število ponudnikov funkcij (javne storitve) slabša njihovo kakovost – (npr. zdravstvo) (upravljanje)
- energetska potratnost (promet, daljinsko ogrevanje ...)
- praznjenje obmejnih in goratih območij
- b) vloga mest:
- šibka vloga slovenskih mest v primerjavi z mesti v sosednjih državah, ni močnih urbanih centrov, ki bi bili dobro vpeti v mednarodne tokove (odločevalska središča)
- v manjših mestih ni dovolj storitev za mlade (brez otrok) in starejše (starostniki)
- v večjih mestih in infrastrukturnih vozliščih / poteh je veliko virov hrupa in vibracij (vpliv na kvaliteto življenja) – podcenjevanje pri ocenjevanju kvalitete življenja – slaba zakonodaja
- ni definicije naselji mestnega značaja
- slaba opremljenost manjših naselij z javnimi funkcijami, odprtimi površinami, GJI
- suburbanizacija sproža probleme na podeželju
- podoba naselij slaba (izraženost središč javnih prostorov za sodelovanje, identiteto)
- poselitvena vloga mest
- slaba kakovost zraka / upravljanje s prostorom
- neizvajanje evropskih direktiv
- ni regionalne ravni usmerjanja razvoja
- nizka kakovost bivanja
- slaba kakovost arhitekture
- premalo delovnih mest v malih in srednje velikih mestih
- nerealne želje o bivanjskem prostoru
- geomorfološke značilnosti onemogočajo gradnjo (finančno, fizično)
- nekontrolirana širitev pozidanih območij
- star stavbeni fond
- razdrobljenost industrijskih in obrtnih con
- šibkost regionalnih središč
- ne vzdrževanje javnih površin
- slabo izkoriščen prostor znotraj naselij
- preveč previdni ljudje
- zamiranje mestnih središč
- urejanje prostora glede na lastništvo zemljišč in ne po smiselni razporeditvi dejavnosti
- konfliktna območja na stikih med različnimi namenskimi rabami prostora
- razpršenost površin za gospodarsko dejavnost brez regionalne politike povzroča slabo izkoriščenost in gospodarnost prostora
- ni regionalne ravni – problematika usmerjanja razvoja
- veliko število ponudnikov

- slabo vzdrževanje javne infrastrukture
- neodzivnost prebivalcev za uporabo javnega transporta

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- centralizacija dejavnosti v večjih središčih; velika razlika med mesti in podeželjem pri osnovni oskrbi (trgovina, banke, delno pošta)
- krčenje storitev zlasti na podeželju – zapiranje uradov /podružnic /izpostav zaradi ekonomike in obsega poslovanja
- slabo vzdrževano in zastarelo železniško omrežje - Prioriteta!
- pomanjkanje investicij v železniško omrežje / počasna prenova
- nedokončana izvedba prometnega omrežja (razvojne osi)
- slaba povezanost različnih vrst prometa (multimodalnost)
- odvisnost od osebnega prometa (enostranska dostopnost)
- slaba dostopnost z JPP izven večjih mestnih območij (v povezavi na dobro dostopnost – če imamo svoje vozilo je ta dobra)
- slabe regionalne in lokalne ceste
- najslabša pokritost s širokopasovnimi omrežji na podeželju
- manjkajo obvoznice
- medsektorska neusklajenost
- ni načrtovanja na ravni regij
- umeščanje prometnega omrežja – povezanost S-Z Slovenije z Gorenjsko in s središčem Slovenije
- slaba dostopnost do majhnih in srednje velikih mest
- slabo vzdrževanje celotne infrastrukture
- problem predvsem železnice
- manjka prometna strategija
- nizka motiviranost prebivalcev za uporabo javnega transporta
- ni razvoja železniškega omrežja
- prevelika centralizacija velikih mest (večja mobilnost)
- dotrajana vsa državna infrastruktura
- neusklajeno načrtovanje in izvajanje istovrstne infrastrukture
- fragmentiranje narave in negativen vpliv infrastrukture na prostoživeče živalske vrste
- nefunkcionalnost JPP (časovna – glede na to, kako pogosto vozila vozijo)
- malo možnosti za urejanje zdravega življenjskega sloga
- neodprtost optičnega omrežja SŽ, DARS

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- stanovanjska oskrba – neustrezna razporeditev stanovanjskega fonda, starost in slaba kakovost stanovanj; pomanjkanje ustreznih vrst stanovanj; pomanjkanje ponudbe
- zmanjševanje površin kmetijskih zemljišč (opuščanje kmetijskih zemljišč, zaraščanje in pozidava)
- neenakomerna razporeditev vodnih virov (vododeficitarna območja)
- slaba izkoriščenost lesa kot vira za industrijo in v energetiki
- omejene možnosti za nekatere obnovljive vire ter konfliktnost z drugimi rabami prostora in/ali varovanjem naravnih vrednot – hidroenergija, veter za HE možnosti niso omejene
- nevarnost poplav in drugih naravnih nesreč (suše, plazovi ...) + potresi;
- pomanjkljivo energetska omrežje (daljnovodi)
- ali imamo zagotovljeno infrastrukturo za prehod na nizko ogljično družbo
- finančni viri
- izguba kmetijskih zemljišč zaradi urbanizacije
- pomanjkanje podatkov (kvalitetnih, pravih, verodostojnih) pri sprejemanju odločitev
- neurejenost sistemov za čiščenje, odvajanje odpadnih voda – mešani sistemi onemogočajo rabo odpadnih voda, onesnažujejo vode, tla...
- upadanje biodiverzitete
- slabo upravljanje z Naturo – ni financ
- določanje poplavnih, erozivnih, plazovitih in plazljivih območij + določanje vodnih zemljišč
- problem gradnje na ogroženih območjih

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- nezmožnost izkoristiti prepoznavnosti prostora
- sloves države z veliko administrativnimi ovirami; malo tujih investicij
- opuščanje kmetijskih površin – izguba identitete in zmanjševanje krajinske privlačnosti in pestrosti
- ohranjanje tipologije naselij se ne upošteva
- izginjajo prepoznavni arhitekturni vzorci / tipologija
- razpad arhitekturnih tipologij
- suburbanizacija
- mestni način življenja na podeželju
- opustitev pokrajin (Gorenjska, Štajerska....) iz vsakodnevne in strokovne rabe – upad identitete
- nepripravljenost NUP za kompromisne rešitve (dediščina)
- slaba kakovost arhitekture
- pritisk urbanizacije na podeželska naselja (vpliv na razvoj in identiteto podeželja)
- pomanjkanje vizije razvoja in ciljev

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- medresorska neusklajenost; neusklajenost javnih politik in pomanjkanje skupne razvojne vizije
- odsotnost regionalne ravni prostorskega planiranja
- pomanjkanje ustreznih ukrepov zemljiške politike
- pogosto spreminjanje zakonodaje
- prekomerna sektorska zaščita lastnih politik
- javne koristi prostorskega načrtovanja v javnosti slabo (ali sploh ne) prepoznane
- povezanost s proračunom in sredstvi Evrope
- odsotnost enovitega prostorskega informacijskega sistema
- pomanjkanje instrumentov za usmerjen razvoj (prostorski / gospodarski)
- manjša odzivnost v mestnih občinah
- pomanjkanje stroke s področja prostorskega načrtovanja
- nesodelovanje med občinami
- »pobudbeno« prostorsko načrtovanje – odsotnost vizije in pomanjkanje stroke
- nimamo regij
- ni prostorskega načrtovanja na regionalni ravni
- slaba kadrovska usposobljenost (212) občin, zlasti malih, zato tudi določevalci nimajo strokovnih podlag
- na UE ni strokovnega kadra s področja arhitekture, krajinske arhitekture, urbanizma
- sistem urejanja prostora je razpadel
- ni sankcioniranja nelegalnih neskladnih gradenj
- premalo celostne obravnave prostora
- pravna država ki to ni!
- aktivno vključevanje države/občine v skrb za upravljanje z lastnimi nepremičninami in etažno solastnino
- skrb države za javne površine občine
- urediti razmerja, pravne podlage in povezanost zakonodaj ter nadzor nad izvrševanjem sankcij
- vloga lastnikov – končnih plačnikov v segmentu etažne lastnine v mestnih središčih
- ureditev zemljiško knjižne lastnine in ureditev napak v obstoječih elaboratih
- neustrezna stanovanjska zakonodaja
- vključevanje oz. izvajanje obstoječih strategij v praksi
- neurejenost lastništva javnih površin, bojkotiranje občinskih uprav urejanja »grajenega javnega dobra«
- neizvajanje ali napačno izvajanje zakonodaje
- slabo izvajanje SPRS
- slaba stanovanjska zakonodaja / neustrezne pravne podlage
- problematika lastništva

- ni znanja (nerazumevanje širšega konteksta)
- sektorsko zapiranje
- nepovezanost projektov
- ni nadzora nad izvajanjem prostorske politike
- veliko nelegalnih posegov v prostor in ciklična legalizacija, ki jemljejo kredibilnost sistemu in procesu prostorskega planiranja v Sloveniji
- nujnost institucionalizacije medsektorskega usklajevanje pri ključnih projektih države / regij
- odsotnost povezovanja med občinami in regijami
- upravljanje s prostorom – netransparentni in dolgotrajni postopki
- »ne na mojem dvorišču« nezmožnost spreminjanja pogleda na svet : od širše do strokovne javnosti in politik
- slabo sodelovanje in nepovezanost med občinami
- odsotnost nadzora
- pomanjkanje / odsotnost načrtovanja podeželja
- ni interdisciplinarnega upravljanja (izrazito sektorsko)
- šibka sposobnost sodelovanja
- sistematično spremljanje stanja / primerljivost podatkov
- upravljanje s prostorom je izolirano in nepovezano s funkcioniranjem ostalih dejavnosti (kar ni življenjsko)
- odsotnost regionalne ravni prostorskega planiranja oz. usklajenih politik na regionalni ravni
- nedefiniran pojem »trajnosti« (kaj definira trajnostno prostorsko načrtovanje?)
- ne zavedanje družbe o pravicah drugih živih bitij (poleg človeške vrste) do obstoja in življenja

PRILOŽNOSTI

POSELITEV IN VLOGA MEST

a) vloga mest:

- boljše sodelovanje med mesti znotraj FUA za izboljšanje konkurenčnosti v širšem prostoru
- krepitev regionalnih središč v policentričnem sistemu poselitve
- boljše sodelovanje – povezovanje z mesti v čezmejnem prostoru
- racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev
- proste površine v obrtnih in proizvodnih conah – usmerjanje razvoja v degradirana območja

b) poselitev:

- možnost uveljavitve samooskrbe in lokalnih oskrbovalnih verig
- krepitev energetske samooskrbe v regiji / na podeželju
- večji interes za urbano življenje zaradi prednosti, ki jih življenje v mestih prinaša (social life, oskrba)
- velika mesta so nosilci razvoja v regiji, tudi vplivajo na razvoj podeželja

- mesta razvijati v kvalitetni povezavi s podeželjem
- nove vsebine mestnih središč
- poselitev in vloga mest – strateški
- zagotavljanje urejenih zelenih površin v prostorskih aktih
- varovanje zdravja (že vse vključeno v veljavni zakonodaji, se ne izvaja)
- novi trendi – zmanjševanje velikosti nepremičnin
- čezmejni programi – zagotavljanje storitev
- trajnostni način gradnje
- energetska prenova
- krepitev urbanih središč
- prenova urbanih degradiranih površin
- boljša povezava med mestom in podeželjem
- mešana raba prostora
- proste neizkoriščene površine znotraj mest / naselij
- zapolnitev slabo izkoriščenih ali neizkoriščenih prostih površin
- za prostorsko načrtovanje, ki omogoča zdrav življenjski slog: gibanje, zelene površine, igrišča, kakovost bivanja (osončenost, funkcionalnost za invalide, starejše...)

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- položaj ob / na EU TEN-T omrežju (prometni koridorji)
- Luka Koper – vstopna točka
- izboljšave IKT omrežja in možnosti dela od doma
- razvoj področja logistike
- določitev kriterijev vrednotenja
- zmanjšanje potrebe po dnevni migraciji na / z dela
- pristanišče - dobra tranzitna lega
- že izdelana dokumentacija in sprejete odločitve
- večja vloga regij
- trajnostna mobilnost
- kolesarske povezave / omrežja
- vzpostavljanje javnega transportnega omrežja
- prost dostop do interneta (free wifi)
- vzpostavitev operativnih infrastrukturnih koridorjev
- HE kot vir OVE, vode za namakanje, obramba pred poplavami
- dostopnost čezmejnega prostora Slovenija – Italija v smislu mednarodne dejavnosti
- kolesarske steze in podobno (celosten trajnostno naravnan prometni sistem) – nujno vključiti
- Ukrepe iz Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in gibanju

- »Smart grids«
- končna odločitev o vlogi javnega in nemotoriziranega prometa
- neposredna bližina optičnih priključkov ob / v naseljih
- skupni infrastrukturni sistemi
- uporaba že obstoječe mreže letališč za notranji potniški promet

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- dobra izobrazbena struktura prebivalcev – možnost za tehnološki razvoj
- trajnostni razvoj dejavnosti vezanih na vire (kmetijstvo, gozdarstvo, energetika, turizem)
- uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe
- zmanjševanje energetske odvisnosti Slovenije od fosilnih gorivi
- prehod v nizkoogljično družbo
- zmanjševanje porabe energije in surovin
- parki, natura območja morajo biti prepoznana kot razvojne možnosti
- kmetijska zemljišča kot tržno blago in ne samo vir
- voda kot strateška dobrina
- oskrba naših in sosednjih vododeficitarnih območij in možnost gospodarskega razvoja
- izkoriščanje naravnih potencialov
- specifične niše, blagovne znamke
- razvoj podeželja, kjer je veliko virov
- usklajevanje teženj za rabo virov = prostorsko načrtovanje
- dialog med različnimi deležniki
- usmerjeno združevanje kmetijskih zemljišč
- prilagajanje storitev tudi starejšim prebivalcem
- veliko gozdov
- ohranitev mirnih območij
- trajnost kot koncept
- razvoj narave (?) – narava kot vir
- nadaljnji razvoj hidro energetike
- večja izkoriščenost naravnih virov
- krajinska in biotska pestrost
- prenova (funkcionalna) obstoječih objektov
- zmanjšanje porabe fosilnih goriv, povečanje učinkovitosti
- ohranjanje ekosistemskih storitev in kapacitet
- prepoznavanje in izkoriščanje potencialov (odziv – pravočasni s strani izobraževalnih institucij)

- obstoj avtohtonih vrst
- območja Natura 2000 in druga območja z varstvenim statusom (ekološko pomembna področja)

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- kakovostna arhitekturna prepoznavnost
- ohranjanje obstoječe identitete – naravna in kulturna krajina
- priložnost za razvoj turizma (kakšnega? Eko? Trajnostni kulturni turizem?)
- raznolikost regij (arhitektura, krajina...)
- nove vsebine v obstoječe vzorce
- strokovna gradiva za ohranjanje prepoznavnosti so narejena – implementirati!
- v zakonodaji zagotoviti možnosti za uveljavljanje strokovnosti (arhitektura, krajina)
- obravnava prostora na regijski ravni (regionalni prostorski plani) za razvojno načrtovanje
- lokalna in regionalna prehrabna samooskrba
- naravne vrednote

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- večje povezovanje med deležniki
- izboljšanje usklajenosti javnih politik in sodelovanja
- dogovor o skupnih razvojnih prioritetah (nacionalna in regionalna raven + lokalna raven) (od spodaj navzgor!)
- nova vloga mest in podeželja (stara – nova vloga) – vzpostavitev nadzora
- večja vloga povezovanja v čezmejnem in širšem makroregionalnem prostoru
- optimizacija postopkov
- večji pomen stroke
- prostorsko načrtovanje se mora razširiti tudi na samo morje
- zmanjšanje prebivalstva je lahko vzrok za zmanjševanje sub-urbanizacije
- stanovanjska in zemljiška politika
- delo na domu
- specializacija deponij odpadkov
- TUS – kohezijska politika
- uveljavitev prostorskega načrtovanja na regionalni ravni
- uskladiti zakonodajo
- uveljaviti krovni zakon o urejanju prostora
- zapisati prostor v Ustavo!
- krepitev regionalne ravni
- prenos dobrih praks na državni nivo (trajnostna mobilnost, npr. Ljubljana)
- vključevanje javnosti – nevladnih organizacij v razprave

- ozaveščanje javnosti s strani vladnih služb
- dejavnost države / občin na javnih površinah – skrb za čistočo, rože, košnjo trave ob cestah
- strateški pristop k urejanju javnih površin in zemljiških politik v zvezi z GJD
- zagotavljanje urejenih zelenih površin v prostorskih aktih, varovanje zdravja (že vse vključeno v veljavni zakonodaji, se ne izvaja)
- vzpodbuditi poselitve obmejnih območij in podeželja
- preseže se sektorsko načrtovanje - USKLAJEVANJE INTERESOV
- SPRS naj spodbudi upravljanje
- regionalno planiranje
- vzpostavitev usklajevanja politik na regionalni ravni
- čezmejno povezovanje
- revitalizacija degradiranih urbanih območij
- zeleni obrati na podeželje
- nova organizacijska struktura PN (institucija planske narave na državni ravni)
- v SPRS vključiti tudi navezavo na interdisciplinarno upravljanje z danostmi in dejavnostmi v prostoru (enotna vozovnica, evidence implementiranih učinkov SPRS, funkcioniranje prostora ne le načrtovanje prostora...)

NEVARNOSTI

POSELITEV IN VLOGA MEST

a) vloga mest:

- slabljenje mest, propadanje / degradacija mest ali delovnih mest

b) poselitev:

- nadaljevanje trenda sub-urbanizacije
- nadaljevanje trenda razpršene poselitve
- praznjenje podeželja, obmejnih in goratih območij
- opuščanje naselij
- spodbujanje potrošništva (nakupovalni centri)
- nadaljevanje teh pojavov (slabosti) trenutno ogroža strukturiranost poselitve, kakovost bivanja
- slabitev javnih služb zaradi digitalne dostopnosti
- komercializacija mestnih središč
- potreba / zahteva po zagotovitvi nič-energijskih hiš
- monotona raba prostora
- prenaseljenost nekaterih naselij
- širjenje mest in drugih urbanih površin v prosto naravo
- urejanje prostora glede na lastništvo zemljišč in ne po smiselni razporeditvi dejavnosti

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- neenakomerna dostopnost do storitev in krčenje storitev na podeželju
- povečevanje tranzitnega tovornega prometa po cestah brez ugodnih ekonomskih učinkov za Slovenijo
- odvisnost prebivalcev od prevoza z osebnimi vozili, izpostavljenost cenam goriv
- nadaljnje propadanje infrastrukturnih omrežij
- nekatera področja imajo prednost pred drugimi (npr. Natura)
- vladavina prava in denarja, ne pameti
- slabo načrtovanje financiranja
- stihijsko načrtovanje prioritet
- nezagotavljanje infrastrukture
- črpanje evropskih sredstev (TEŠ? 3. Razvojna os?)
- Sloveniji grozi prometna izolacija v okviru evropske prometne politike
- ni izvajanja / gradnje 2. Tira
- vse poti bodo šle mimo Slovenije
- nadaljnje fragmentiranje narave

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- neprimerna ponudba delovnih mest (neusklajenost med ponudbo in usposobljenostjo prebivalcev)
- staranje prebivalstva
- uničevanje in onesnaženje naravnih vrednot ter virov
- prekomerno izkoriščanje ali neustrezna lokacija naprav za rabo OVE
- omejevanje javne rabe naravnih virov / dobrin – NEJASNO, POTREBNO BOLJE OPREDELITI
- prekomerna eksploatacija naravnih virov (tudi obnovljivih, vode ...)
- ali bodo razpoložljivi viri res zadostili vsem potrebam (močnejši stroji, klime ipt. zaradi večjega ugodja)
- kakovost prostora zaradi varstvene politike grožnja nadaljnjemu razvoju
- kvazi strokovnjaki pišejo strokovne študije
- širjenje urbanizacije je grožnja za kmetijska zemljišča
- strategija bo skušala vsem ustreči – strah pred »svaštarjenjem«
- neodgovorni politiki brez kakršnekoli odgovornosti oz. posledic na njihove odločitve (odškodninska odgovornost)
- problem javnih naročil (naročilo dobi najcenejši)
- ponudba delovnih mest ostaja v mestih / pomanjkanje delovnih mest v mestih
- povezava z izobraževanjem / zmanjševanje / neusklajenost med ponudbo in povpraševanje na trgu dela

- izseljevanje mladih / visoko kvalificiranih
- odliv človeških virov iz države (znanje, potencialni mladi)
- propadanje strokovnih gospodarskih vej
- netrajnostna raba prostora in naravnih virov (širjenje razpršene poselitve, suburbanizacija...)
- krčenje varovanih gozdov
- omejevanja dostopa do gozdov
- nadaljevanje širjenja poselitve na kmetijska zemljišča
- nezadostna ponudba delovnih mest
- nezmožnost dogovora stopnje naravnih virov
- neusklajenost med izobraževalnim sistemom in ponudbo delovnih mest
- uničevanje in slabšanje stanja habitatov živalskih in rastlinskih vrst; siromašenje biotske raznovrstnosti
- nastajanje novih konfliktnih rab prostora glede na varovana območja (vodovarstvena, varstva pred hrupom, pred elektromagnetnim sevanjem)

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- izguba prostorske identitete
- vnos tujih arhitekturnih tipov, vzorcev in izguba identiteta zaradi globalizacije
- preživetni vzorci kot nosilci identitete
- nadaljevanje trendov degradacije krajine
- zaraščanje izjemnih krajin
- neupoštevanje tradicionalnih tipov gradnje pri novogradnji, prenova
- širitev predpisane gradnje
- nekontrolirani in neusklajeni posegi v krajino
- unifikacija arhitekture, posegov v krajino
- ogroženost, nevarnost izgube kulturnih krajin
- izguba identitete (poselitev, arhitektura)
- rušenje – krožni tokovi / rondoji
- pomanjkanje načrtovanja javnega prostora
- opuščanje primarnih rab
- vrednost (kapital) nad vrednotami

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- podnebne spremembe z regionalno specifičnimi vplivi, naravne nesreče
- globalizacija gospodarstva
- težnje po ustanavljanju novih občin
- nadaljnje politike izvajanja raznolikim območjem neprilagojenih /neustreznih razvojnih ukrepov

- zmanjševanje pogajalskih možnosti zaradi številnih EU direktiv
- prevod EU zakonodaje v slovensko zakonodajo
- vizualna degradacija krajine (oglaševanje), protihrupne ograje (estetika!?)
- razkorak med javnim interesom in zasebno lastnino
- vrednotenje vseh infrastrukturnih investicij zgolj skozi ekonomski vidik, skozi finančne učinke
- implementacijski deficit na vseh področjih
- Program podeželja ni nujno prednost (zloraba)
- neizvajanje strategije
- privatizacija komunalnih sistemov
- odsotnost nadzora
- pogosto spreminjanje zakonodaje in prestrukturiranje organov

Priloga 2: Prepis rezultatov delavnice 2

Delavnica 2: Od analize proti rešitvam

Pomen kratic: P (prednosti), S (slabosti), P (priložnosti), N (nevarnosti), R (rešitve).

I. POSELITEV IN VLOGA MEST

Ohranjanje poselitve na podeželju s pomočjo IKT

P: Razpršena poselitev.

S: Visoki stroški, energetska potratnost.

P: Izboljšanje povezanosti med mestom in podeželjem, izboljšane IKT in delo od doma, razvoj dejavnosti vezanih na vire.

N: Neenakomerna dostopnost do storitev in krčenje storitev na podeželju, praznjenje podeželja.

R: Z izboljšanjem IKT tehnologij in dostopnosti do njih se poveča možnost ohranjanja sistema poselitve. Omogoči se večja fleksibilnost zaposlovanja v terciarnih in kvartarnih dejavnostih ter zmanjša fizična navezanost na delovna mesta in klasične delovne procese (samozaposlitve, delo od doma). Ukrepi in spodbude za odpravljanje »sivih lis« - s temi ukrepi se zmanjša ogljični odtis (manj delovnih migracij), zmanjša se nevarnost praznjenje podeželja.

Vzpostavitev instrumentov za spodbujanje samooskrbe (energetske, prehranske,...) in izrabe na lokalnem nivoju dostopnih virov.

Zaustavitev praznjenja podeželja s pomočjo izobraževanja / ozaveščanja

P: Prepoznavnost in identiteta: pestrost kulturnih krajin in etnološke posebnosti – pokrajinska pestrost in raznovrstnost.

S: Praznjenje obmejnih in hribovitih / goratih območij, krčenje storitev na podeželju, opuščanje kmetijskih zemljišč – izguba identitete oz. zmanjševanje krajinske privlačnosti in pestrosti,

nezmožnost izkoristiti prepoznavnost prostora, suburbanizacija, spalna naselja, pomanjkanje ustreznih ukrepov zemljiške politike, slabo prepoznane koristi prostorskega načrtovanja v javnosti.

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru, možnost uveljavitve samooskrbe in lokalnih oskrbovalnih verig, razvoj dejavnosti vezanih na vire, kakovostna arhitekturna prepoznavnost, ohranjanje obstoječe identitete in razvoj novih oz. obujanje izgubljenih.

N: Nadaljevanje suburbanizacije in razpršene poselitve, praznjenje podeželja, opuščanje naselij, uničevanje in onesnaževanje naravnih vrednot in virov.

R: Izobraževanje in dvig ozaveščenosti v družbi, ponovno osmišljanje opuščenih parcel in objektov.

Nadaljevanje zmerne policentričnega razvoja

P: Razpršena poselitvena omrežja z velikim številom manjših naselij kjer le manjša in srednje velika mesta nudijo večjo kakovost življenja.

S: Šibka vloga slovenskih mest v primerjavi z mesti v sosednjih državah, slabo vzdrževano in zastarelo cestno in železniško omrežje.

P: Boljše sodelovanje med mesti znotraj FUA za izboljšanje konkurenčnosti, krepitev regionalnih središč v policentričnem sistemu poselitve, boljše sodelovanje v čezmejnem prostoru, uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe.

N: Nadaljnji trendi razpršene poselitve in propadanje infrastrukture, težnje po ustanavljanju novih občin, neracionalna raba naravnih virov, predvsem kmetijskih zemljišč.

R: Nadaljevanje poselitve v smeri zmerne policentričnega razvoja, krepitev sistema prostorskega načrtovanja predvsem na območju manjših naselij, s sodelovanjem vseh uporabnikov prostora.

Krepitev mobilnosti, povečanje privlačnosti podeželja

P: Prostorska povezanost in dostopnost, dobro razvejano cestno omrežje.

S: Razpršena poselitev, ki povzroča visoke stroške, slabo vzdrževanje.

P: Krepitev regionalnih središč, boljše sodelovanje in povezava mest v čezmejnem prostoru, boljša povezava mest in podeželja, možnost uveljavljanja samooskrbe in lokalnih oskrbovalnih verig, zmanjšanja porabe in povečanje učinkovitosti, prehod v nizko ogljično prenovo objektov, priložnost za razvoj turizma.

N: nadaljevanje trenda suburbanizacije, razpršene gradnje, praznjenja podeželja in goratih območij, monotone rabe prostora (npr. le bivanje ali vikendi), odvisnost prebivalcev od osebnih vozil, nadaljnje propadanje infrastrukturnih omrežij, prekomerna izraba naravnih virov.

R: Premišljeno vzdrževanje lokalnega cestnega omrežja in ukrepi usklajevanja trajnostnih oblik prevozov omogočajo boljšo povezanost podeželja z lokalnimi središči, dostopnost do storitev in zaposlitve, samooskrbo in menjavo dobrin, itd. Povečana privlačnost omogoča razvoj turizma. S primernim upravljanjem s prostorom se onemogoči razpršeno gradnjo in omeji pretirano eksploatacijo naravnih virov.

Nove vloge mest

P: Dobra geostrateška pozicija Slovenije na ravni EU in globalno, dobro razvejano cestno in energetska omrežje, vpetost v infrastrukturno omrežje EU, dobro strukturirano policentrično omrežje središč, dobra opremljenost s storitvami kot predpogojem za visoko kakovost bivanja.

S: Šibka vloga slovenskih mest v primerjavi z mesti v sosednjih državah, ni močnih urbanih centrov, ki bi bili dobro vpeti v mednarodne tokove in odločevalska središča.

P: Boljše sodelovanje med mesti znotraj FUA za izboljšanje konkurenčnosti v širšem prostoru, krepitev regionalnih središč v policentričnem sistemu, nova vloga mest – urbani centri, večja vloga povezovanja v čezmejnem in širšem makro regionalnem prostoru.

N: Slabjenje mest, degradacija prostora, opuščanje naselij, nadaljevanje suburbanizacije in razpršene poselitve, nadaljevanje politike izvajanja raznolikim območjem neprilagojenih in neustreznih razvojnih ukrepov, globalizacija prostora.

R: Vzpostaviti boljše sodelovanja mest, tako znotraj Slovenije kot izven nje, vzpostaviti nove vloge mest na podlagi krepitve funkcionalnih urbanih središč, boljšega PR mest, povezovanja, mreženja funkcij na državni in globalni ravni, dviga konkurenčnosti mest na podlagi zmanjšanja administrativnih ovir za potrebe gospodarskega razvoja in izboljšanja pogojev za razvoj, povezovanje mest in za skupen nastop na gospodarskem trgu.

Celostna obravnava urbanih območij (1)

P: Manjša in srednje velika mesta po meri človeka omogočajo večjo kakovost bivanja.

S: Šibka vloga slovenskih mest v primerjavi z mesti z mesti v sosednjih državah. Ni močnih urbanih centrov, ki bi bili dobro vpeti v mednarodne tokove.

P: Boljše sodelovanje med mesti znotraj FUA za izboljšanje konkurenčnosti v širšem prostoru.

N: Nadaljevanje trenda suburbanizacije, slabjenje mest.

R: Glede na porast trenda suburbanizacije ter praznjenja centrov mest je treba večjo pozornost posvetiti celostnemu urejanju urbanih območij, ki bi morala postati za ljudi privlačnejša.

Celostna obravnava urbanih območij (2)

P: Kakovost bivanja v mestih.

S: Podrejanje načrtovanja zasebnemu interesu, degradirane in neizrabljene površine v mestih.

P: Prenova degradiranih območij z mestotvornimi vsebinami, ki izboljšajo kakovost bivanja.

N: Komercializacija urbanih območij, polnjenje zemljišč s programi, ki ne živijo, nedokončani projekti.

R: Celostna obravnava urbanih (in suburbanih) območij, instrumenti za uveljavljanje strateških vsebin javnega interesa (zemljiška politika).

Zagotovitev enakomerne razporejenosti storitev.

P: Dobra opremljenost mest s splošnimi družbenimi storitvami in storitvami gospodarskega pomena.

S: Veliko število ponudnikov funkcij (javne storitve) slabša njihovo kakovost.

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev.

G: Neenakomerna dostopnost do storitev in krčenje storitev na podeželju.

R: Enakomerna razporejenost storitev.

II: PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

Učinkoviti skupni infrastrukturni sistemi

P: Prostorska povezanost, dobra in hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij.

S: Centralizacija dejavnosti v večjih središčih, velika razlika med mesti in podeželjem pri osnovni oskrbi (Banke, trgovine, pošta,...), krčenje storitev zlasti na podeželju – zapiranje uradov in izpostav, slabo vzdrževano in zastarelo železniško omrežje, nedokončana izvedba prometnega omrežja (3. razvojne osi), slaba povezanost različnih oblik prometa in odvisnost od osebnega prevoza, slab javni potniški promet izven mest.

P: Uporaba že obstoječe mreže letališč za JPP, skupni infrastrukturni sistemi.

N: Nadaljnje krčenje storitev in nadaljnje propadanje infrastrukture na podeželju.

R: Povezovanje različnih vrst prometa in posledično skupni infrastrukturni sistemi ter enotne vozovnice za JPP bi omogočili boljšo mobilnost ljudi, izboljšala bi se dostopnost.

Cestno omrežje in mobilnost na podeželju

P: Dobro razvejano cestno omrežje, posledično hitra dostopnost po cesti.

S: Slabo vzdrževano cestno omrežje, gradnje in obnove, slabo čiščenje (snega in drevja), visoki stroški za državo in občine, nezadovoljstvo ljudi.

P: Boljše sodelovanje in izboljšana konkurenčnost, zaposlitev delovne sile za vzdrževanje in obnove cest, pridobivanje EU sredstev za projekte razvoja in obnove, usmerjanje določenih aktivnosti na podeželje (lahko industrijo, turizem, šola, socialne ustanove,...).

N: Odvisnost od prevoza, potreba po več avtomobilih na družino, preseljevanje mladih s podeželja v centre, pa tudi starih zaradi nezmožnosti mobilnosti, nadaljnje propadanje infrastrukture, propadanje kmetijstva in zaraščanje travnikov.

R: Izboljšanje sistema javnega potniškega prometa na podeželju - tudi s subvencijami, subvencije za goriva izven mest, davki na vozila, novi ukrepi trajnostne mobilnosti (električni avtomobili,...), nov načrt vlaganj v cestno omrežje s predhodno preveritvijo potreb in zmožnosti vzdrževanja, načrt preselitve raznih dejavnosti iz mest na podeželje.

Javno dostopen kombiniran prevoz

P: Dobra in hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij in kulturnih institucij.

S: Odvisnost od osebne prevoza, slaba dostopnost z JPP izven mestnih območij, slaba povezanost različnih vrst prometa, slabo vzdrževano in zastarelo cestno in železniško omrežje na regionalni ravni.

N: Neenakomerna dostopnost do storitev in delovnih mest, nadaljevanje propadanja infrastrukturnih omrežij.

R: Oblikovati javno dostopen kombiniran prevoz z osebnim in javnim prevozom, povezati JPP z enotno vozovnico za različne vrste prometa, razviti samooskrbne prometne sisteme z neprekinjenim el. napajanjem, razviti vzdržen ekonomski model razvoja in upravljanja prometne infrastrukture, določiti končni obseg širitve prometnega omrežja na ugotovljeni trajnostni ravni.

Ukrepi trajnostne mobilnosti

P: Prepoznavna visoka kakovost bivanja.

S: To prednost lahko poslabša odvisnost od osebne avtomobila (vse je podrejeno avtomobilom na račun pomanjkanja javnih odprtih površin za ljudi).

P: Usmeriti se moramo v zmanjševanje energetske odvisnosti od fosilnih goriv; imamo dobro izobrazbeno strukturo, poleg tega kot družba postajamo bolj ozaveščeni in bi bilo zato mogoče uveljaviti in spodbujati različne oblike trajnostne mobilnosti.

N: Grožnja, ki lahko ogrozi našo prednost, je predvsem staranje prebivalstva, ki v manjši meri uporablja kolesa in hodi peš, zato smo odvisni od prevoza z osebnimi avtomobili.

R: Razvijati in spodbujati moramo ukrepe trajnostne mobilnosti (izgradnjo peš in kolesarskih poti, ekonomske cene vozovnic JPP, prilagoditve v podjetjih,...), s katerimi bomo izboljšali mobilnost občanov in zmanjšali onesnaženje okolja.

Zmanjševanje potreb po prevozih

P: Dobro razvejano cestno omrežje.

S: Razpršena poselitev povzroča visoke stroške, energetska potratnost.

P: Boljše sodelovanje med mesti za izboljšanje konkurenčnosti.

N: Nadaljevanje trenda suburbanizacije.

R: Uvedba različnih ukrepov trajnostne mobilnosti (vključno z »car sharing« in »car pooling«), možnosti za delo na daljavo, izboljšanje JPP.

Krepitev omrežij javnega potniškega prometa

P: Dobra in hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij.

S: Odvisnost od osebnega prevoza.

P: Boljše sodelovanje mest za izboljšanje konkurenčnosti v širšem prometu.

N.: Odvisnost od prevozov z osebnimi vozili, izpostavljenost rasti cen goriv.

R: Ukrepi za povečanje in izboljšanje javnega prevoza in za izboljšanje / vzpostavitev novih infrastrukturnih omrežij.

Kakovostna omrežja, povezovanje, trajnostna raba virov izkoriščanje potencialov podeželja

P: Razpršeno poselitveno omrežje z velikim številom središč različnih ravni, gostim cestnim omrežjem in zadovoljivo pokritostjo primarne oskrbe.

S: Razraščanje primestij oz. spalnih naselij, obširno cestno omrežje, ki je drago za vzdrževanje, izjemen delež lastništva in uporabe avtomobilov, staranje prebivalstva, slaba pokritost in počasnost javnega prometa, odvisnost od fosilnih goriv.

P: Lokalna in regionalna samooskrba s prehrano in energijo, kar je lahko osnova za gradnjo identitete, turističnega potenciala, za delovna mesta, zaustavitev upadanja prebivalstva, prilagoditev oskrbe za starejše, povezovanje lokalnega prostora.

N: Prazna naselja, podnebne spremembe, upad delovnih mest, prazna lokalna središča, še več transporta z avtomobili, zaraščanje zemljišč.

R: Izgradnja kakovostnih omrežij (javni transport, internet, železnice, ceste), lokalno in regionalno povezovanje (skupne strategije in cilji, naselja z več funkcijami, trajnostna raba lokalnih virov (hrana, elektrika, ogrevanje, transport), povečana identiteta, turistični potencial, delovna mesta, lažje združevanje kmetijskih površin, raznolika raba in izraba zemljišč v zaraščanju.

Omrežje kolesarskih poti kot prispevek k povezanosti naselij

Boljše sodelovanje med mesti ter mesti in podeželskimi naselji **lahko dosežemo z izgradnjo omrežja kolesarskih poti in pešpoti. Tako krepimo aktivnost ljudi, kraji so bolje povezani, nekatere dnevne migrante bi tako preselili s cest na kolesarske oz. pešpoti. Treba bi bilo pridobiti sredstva za izgradnjo.**

Boljša povezanost regij v Sloveniji

P: Krajina in krajinska raznolikost, že skoraj dober avtocestni križ, majhna država, lahka dostopnost.

S: Vseeno manjka več avtocestnih povezav, opuščeno nekaterih delov krajine.

P: Velika turistična atrakcija, vzpostavitev večjega števila poti, večja vloga regij.

N: Dragi posegi na visoki ravni, dolgotrajnost procesov, ogrožanje kulturne krajine – uničenje travnikov in kmetijskih površin.

R: Boljša povezanost regij v Sloveniji, uvedba prostorskega načrtovanja na regionalni ravni, povečana dostopnost do posameznih regij (vzpostavitev 3. razvojne osi). Najobsežnejši proces bi bil gradnja cest, železnic in kolesarskih poti – da bi iz točke A do točke B prišli v najkrajšem možnem času.

Drugi predlogi rešitev

Več lokacij bi se lahko povezalo v regijske parke, npr. na Koroškem v okviru parka Karavanke že zaznavamo boljšo prepoznavnost in večji turistični obisk.

Opuščanje kmetovanja bi lahko rešili z lokalnimi tržnicami, kjer bi bližnji kmetje lahko prodajali svoje pridelke – samooskrba namesto uvoza.

DODATNI predlogi rešitev:

I. Z dobrim in razvejanim cestnim omrežjem bi se izognili šibki vlogi slovenskih mest v primerjavi z mesti v sosednjih državah. Strategija naj omogoči krepitev regionalnih središč v policentrični sistem poselitve.

II. Luki Koper grozi zaustavitev razvoja, če ne bomo zagotovili dobre omrežne povezave, predvsem je treba tovorni promet usmerjati po železnici.

III. Trajnostni prevoz – kolesarski križ plus obroč kot gradnik turističen infrastrukture.

Vzpostavitev sklenjenih, pretočnih, hitrih kolesarskih povezav. Ozaveščanje, promocija, programi s ciljem uporabe koles za prevoz v službo (ne za rekreacijo) s čimer se lahko pokrijejo razdalje do 10 km. Dograjevanje kolesarske infrastrukture je fleksibilno in poceni v primerjav z drugimi prometnimi infrastrukturami. Kombinacija kolesarskega in drugih prevozov – razvoj menjalnih postaj bus-kolo, vlak-kolo z urejenimi parkirišči za kolo.

IV. Občine morajo med sabo sodelovati, v praksi pa vidimo nesoglasja in spore. **Rešitev je v regionalnem prostorskem razvoju** (npr. skupna gradnja kolesarskih poti). Ohranjanje dediščine in njeno ustrezno umeščanje v prostor, da se ohrani identiteta.

III. KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

Les kot potencial za gospodarski razvoj

P: Razpoložljivost lesa kot potenciala za gospodarstvo, trajnostno gradnjo in energetski vir.

S: Slaba izkoriščenost lesa v industrijske namene – skoraj propadli predelovalni obrati, izvažajo surovino, uvažajo pa se izdelki iz istega lesa z dodano vrednostjo, ki se plačuje tujcem.

P: Domač les pomeni priložnost za ponovno oživitev lesno predelovalne industrije in umno gospodarjenje z gozdovi. Gozd je tudi priložnost za turizem, lovstvo,...

N: Kljub veliki brezposelnosti nimamo več ustreznih kadrov za delo v gozdovih in lesnopredelovalni industriji.

R: Gozd in les sta potenciala za narodno gospodarstvo. Ponovno je treba uvesti nadzor nad sečnjo in neustreznim izkoriščanjem, omejiti izvoz, spodbujati pametno gospodarjenje in domačo predelavo lesa z veliko dodano vrednostjo.

Spodbude za predelavo lesa

P: Les kot potencial za gospodarski razvoj, trajnostno gradnjo in energetski vir (v Sloveniji je dovolj lesa za energetski vir, predelavo in gradnjo).

S: Les je slabo izkoriščen oz. ga po nizkih cenah izvažamo, ne zavedamo se dobre kakovosti lesa, transport lesa je počasen (neustrezna infrastruktura), lesni obrati se zapirajo.

P: Dobra izobrazbena struktura prebivalcev in dober tehnološki razvoj na področju lesarstva in lesne izrabe.

N: Uničevanje in onesnaženje, ponekod prekomerno izkoriščanje bi lahko izčrpalo gozdove, podnebne spremembe, žled, neobnavljanje gozdov in zaplat, golosečnje in industrijsko upravljanje z gozdovi, nadaljevanje slabega upravljanja z lesom.

R: Najprej je treba ustrezno prenoviti zakonodajo, ki bo spodbudila domačo predelavo lesa in zmanjšala poceni izvoz. Prenoviti je potrebno lesno predelovalne obrate, jih posodobiti in odpreti nova delovna mesta. Z uporabo odpadnega lesa je mogoče tudi zmanjšati energetska odvisnost Slovenije od fosilnih goriv.

Pomen varovalnih gozdov

P: Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom.

S: Pritiski občin na območja varovalnih gozdov.

P: Določitev jasnih kriterijev za razglasitev teh gozdov (v sodelovanju s sektorjem za ohranjanje narave).

N: Krčitev varovalnih gozdov.

R: Vključitev varovalnih gozdov v vse akte o urejanju prostora.

Akumuliranje vodnih viškov

P: Razpoložljivi vodni viri za namakanje.

S: Neenakomerna razporeditev vodnih virov (vododeficitarna območja).

N: Uničevanje in onesnaževanje vodnih virov, prekomerna eksploatacija naravnih virov.

P: Razvoj dejavnosti vezanih na vire (razvoj namakanja v kmetijstvu), uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe.

R: Voda je, vendar ne vedno v pravem času in ne povsod (Primorska). Zbrati vodo v času, ko je na razpolago (zima), jo akumulirati in zadržati, poenostaviti zakonodajo.

Dogovori za gospodarjenje z vodnimi viri

P: Kakovostni in izdatni vodni viri.

S: Neenakomerna razporeditev vodnih virov, konflikti v rabi vodnih virov.

P: Razvoj dejavnosti povezanih z viri.

N: Onesnaženje, prekomerna in neusklajena raba vodnih virov, omejevanje javne rabe, podnebne spremembe.

R: Načrtovana raba vodnih virov in razvoj dejavnosti v prostoru mora temeljiti na dogovoru o:

- vrstah rabe nekega vira,
- količinah vode po rabah,
- prioritetah (želenih in izrednih),
- raba v luči prilagajanja podnebnim spremembam (plan B za črni scenarij).

Določitev območij (odsekov) izrabe HE

P: Obstoje specifičnih območij za OVE (in energije iz hidro elektrarn).

S: Nevarnost poplav in suše, medresorska neusklajenost, prekomerna sektorska zaščita, slaba prepoznavnost javnih storitev.

P: Razvoj dejavnosti energetike za samooskrbo z električno energijo ter zmanjšanjem odvisnosti od uvoza energentov.

N: Neustrezna lokacija naprav OVE, prekomerna izraba vode, toga tolmačenje Nature 2000.

R: Preveritev celotnega vodnega potenciala in razvrstitev po vrednosti – prostorski strateški načrt, določitev območij (odsekov) izrabe HE.

Oživitve upravljanja z zaraščenimi in opuščenimi kmetijskimi zemljišči

P: Kakovost in razpoložljivost virov, kakovost kmetijskih zemljišč (proizvodni potencial in krajinska pestrost).

S: Zmanjševanje kmetijskih površin (opuščanje, zaraščanje, pozidava), izguba identitete in zmanjševanje krajinske privlačnosti ter pestrosti.

P: Razvoj dejavnosti vezanih na vire (kmetijstvo, gozdarstvo, energetika, turizem), uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe.

N: Uničevanje in onesnaževanje naravnih vrednot in virov.

R: Spodbujanje in pomoč pri zagonu ponovnega gospodarjenja z zaraščenimi in opuščenimi kmetijskimi zemljišči.

Ozaveščanje javnosti o pomenu kmetijskih zemljišč

P: Kakovostna kmetijska zemljišča kot proizvodni potencial in krajinska pestrost.

S: Zmanjšanje površin kmetijskih zemljišč zaradi pozidave, opuščanja kmetijskih zemljišč in zaraščanja.

P: Razvoj dejavnosti, vezanih na vire (kmetijstvo, gozdarstvo, energetika, turizem).

N: Uničenje in onesnaženje naravnih vrednot ter virov, prekomerno izkoriščanje OVE ali neustrezna lokacija naprav za rabo OVE, izguba identitete prostora.

R: Ozaveščanje javnosti neposredno na lokalni ravni (od krajevnih ali stanovanjskih skupnosti oz. mestnih četrti navzgor), nadzor nad izvajanjem zakonodaje in predpisov.

Uveljavljanje lokalne in regionalne prehranske samooskrbe

P: Kakovost kmetijskih zemljišč.

S: Zmanjševanje in opuščanje kmetijskih površin, pomanjkanje ustreznih ukrepov zemljiške politike, slaba prepoznavnost javnih koristi prostorskega načrtovanja (industrijske cone in trgovski centri se gradijo na najboljših kmetijskih zemljiščih).

N: Nevarnost poplav in drugih naravnih nesreč, staranje prebivalstva, podnebne spremembe z regionalno specifičnimi vplivi, izguba prostorske identitete – zaradi gradnje industrijskih con in trgovskih centrov.

R: Ukrepi za uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe, za ohranjanje obstoječe identitete – naravne in kulturne krajine, izkoristiti priložnosti za razvoj kmečkega turizma.

Spodbujanje lokalne pridelave, ohranjanja kmetijskih površin in delovnih mest na podeželju

P: Kakovost kmetijskih zemljišč.

S: Zmanjševanje, zaraščanje, pozidava opuščanje kmetijskih zemljišč, izguba identitete in zmanjševanje krajinske privlačnosti in pestrosti.

N: Praznjenje podeželja, obmejnih in goratih območij.

R: Spodbujanje lokalne pridelave hrane (šole, vrtci, lokalne restavracije, lokalna samooskrba), kmečki turizem s spremljajočimi dejavnostmi (aktivno preživljanje prostega časa,...), spodbujanje tistih rab, ki so vezane na značilno območje (sadjarstvo, vinogradništvo,...) in usmerjanje turizma v te dejavnosti (podobno za gorsko kmetijstvo – planšarstvo, planinarjenje,...), spodbujanje delovnih mest v kmetijstvu, prilagajanje kmetijskih tehnologij naravnim razmeram, ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest za prebivalce na podeželju, da se ne bodo selili v mesta »za službo«.

Trajnostna raba obnovljivih virov energije

P: Obstoj specifičnih območij za OVE (vetrna, geotermalna,...).

S: Neizkoriščeni potenciali trajnostne rabe (slaba izkoriščenost lesa, vode, vetra), omejene možnosti za nekatere vire OVE, konflikti interesov.

P: Zmanjšanje energetske odvisnosti od fosilnih goriv, povečanje samozadostnosti (dolgoročno gledano).

N: prekomerno izkoriščanje ali neustrezne lokacije naprav za rabo OVE.

R: Zavedati se moramo, da razpoložljivost virov ni dovolj - z njimi je treba znati učinkovito upravljati, da nam v prihodnosti ne bi grozilo pomanjkanje. Odpraviti je treba konflikte interesov, ki botrujejo slabši rabi OVE in oblikovati ustrezne strateške odločitve glede OVE.

Trajnostno koriščenje naravnih virov

P: Les kot energetski vir.

S: Premajhen delež OVE med vsemi energetskimi viri, slaba izkoriščenost lesa v gradnji, propad lesno predelovalnih obratov, prevelik uvoz lesa iz drugih držav, konflikti v prostoru zaradi izkoriščanja lesa za energetiko, gradbene namene.

P: Zmanjševanje energetske odvisnosti Slovenije od uvoza in od fosilnih griv, krepitev energetske samooskrbe, ohranjanje obstoječe identitete, prehod v nizko-ogljeno družbo, regionalno povezovanje, ustvarjanje novih delovnih mest in zaviranje praznjenja podeželja, lokalni vir energije in izdelkov, usmeritev na degradirana območja (npr. na lokacije propadlih industrijskih obratov).

N: Konflikt z drugimi dejavnostmi v prostoru, neustrezna lokacija naprav za rabo OVE in lesnopredelovalnih obratov, ne-trajnostna raba naravnih virov, PM delci, ki se sproščajo v obratih

R: Koriščenje naravnih virov (OVE, les) mora biti trajnostno in mora upoštevati omejitve okolja. Lokacije za lesnopredelovalne obrate je treba skrbno premisliti (maksimalen potencial, minimalni poseg in stroški). Oživitve in prestrukturiranje degradiranih območij, ne pa spreminjati kmetijskih površin v nove industrijske cone.

Biotska raznovrstnost kot naravni vir

P: Ohranjeni življenjski prostori prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, vitalne populacije živali in nekaterih prosto živečih vrst (velike zveri).

S: Fragmentiranje narave, pozidava, širjenje urbanih površin v naravo, negativen vpliv linijske infrastrukture na živali (neprehodnost, povozi,...), zmanjševanje površin kmetijskih zemljišč - opuščanje, zaraščanje, pozidava, odsotnost regionalne ravni prostorskega planiranja, nedefiniran pojem »trajnosti«, nezavedanje družbe o pravicah drugih živih bitij do obstoja in življenja.

P: Območja Natura 2000 in druga območja z varstvenim statusom.

N: Širjenje urbanih površin v prosto naravo, nadaljnje fragmentiranje narave.

R: Ohranjeno, kvalitetno in vitalno naravo prepoznati kot bistvo trajnosti in kot osnovo za razvoj države (ter prostorsko planiranje).

Ob prostorskem načrtovanju upoštevati življenje vseh živih bitij (prosto živečih vrst) kot vrednoto – preseči antropocentrični pristop in pogled, da je prostor poligon za urbanizacijo, naravne vire in uživanje – le za človeka. Prostor obravnavati kot vrednoto, ki se »rabi« skrajno racionalno, s čim manjšim obremenjevanjem proste narave. Razvijati tehnologije, sisteme in povezave za zmanjševanje vseh vplivov na druga živa bitja in naravo nasploh.

SPLOŠNA PRIPOMBA: Analiza prednosti/slabosti/priložnosti/nevarnosti brez enotnega imenovalca (npr. trajnosti) ni smiselna. Iz tega izhajajo kontradiktornosti (npr: grožnja je omejevanje rabe naravnih virov – vprašanje za koga?!)

Naravo koristiti in ohranjati

P: Biotska pestrost.

S: Nezmožnost izkoristiti prepoznavnost prostora, medsektorska neusklajenost, nevarnost poplav in drugih naravnih nesreč, nestrokovne intervencije.

P: Izboljšanje usklajenosti javnih politik, razvoj dejavnosti vezanih na vire oz. na danosti prostora, uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe.

N: Uničevanje in onesnaževanje naravnih vrednot in virov, omejevanje javne rabe naravnih virov / dobrin (prevelika privatizacija), pomanjkanje subvencij za ohranjanje narave.

R: Narava sama po sebi ni namen, treba jo je vključiti, podati med ljudi, da jo koristijo in jo posledično želijo ohranjati (narava – turizem – lokalni izdelki – prenočišča – vodenja po naravi,...) Subvencije kmetijskih zemljišč namenjenih za razlivanje vode ob poplavah bi lahko izhajale iz proračuna za zdajšnje odškodnine.

Določiti območja, kjer je energetska raba prostora in tista, kjer ni

P: Velika kakovost življenja in količina naravnih virov, prepoznavnost Slovenije in možnosti za turizem.

S: Netrajnostno upravljanje s prostorom in z naravnimi viri, upadanje biodiverzitete, borba za prostor, opuščene kmetijstva, razpršenost poselitve. Posledično slabšanje kakovosti življenja, izčrpavanje virov, manj možnosti za turizem.

P: Dojeti ohranjeno naravo kot osnovo za razvoj na drugih področjih, usmerjanje razvoja v degradirana območja, trajnostni razvoj dejavnosti, vezanih na vire, ohranjena narava kot »brand«, ohranjena narava kot priložnost za varstvo pred naravnimi ujmami in podnebnimi spremembami.

N: Širjenje poselitve in transporta v naravno okolje, kmetijska raba, neskladna s cilji varovanja narave, izčrpavanje energetskih virov.

R: Omejena možnost rabe naravnih virov zaradi varstva narave: ugotoviti je treba, koliko energije ob ukrepih za učinkovito rabo in varčevanje sploh potrebujemo, določiti območja, kjer je energetska raba možna in tista, kjer z vidika ohranjanja narave to ni sprejemljivo. Uporaba tehnologije, ki ima najmanjše vplive na naravo.

IV. PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

Krepitev prepoznavnosti prostorske identitete

P: Pestrost in ohranjenost kulturnih krajin in etnološke posebnosti, pokrajinska pestrost in raznovrstnost.

S: Opuščanje kmetijskih površin in posledično izguba identitete, nezmožnost izkoristiti prepoznavnost prostora, pomanjkanje skupne razvojne vizije, praznjenje goratih in obmejnih območij.

P: Ohranjanje obstoječe identitete (naravne in kulturna krajine), priložnosti za razvoj turizma, večje povezovanje in sodelovanje med deležniki.

N: Nadaljnja izguba identitete, neustrezni razvojni prostorski ukrepi, opuščanje primarnih rab, nezmožnost izkoristiti prepoznavnost prostora.

R: Utemeljeno prepoznavanje prostorske identitete in pravilno ukrepanje s ciljem razvoja (cilji, prioritete), spodbujanje tradicionalnih kmetijskih pridelav in samooskrbnosti, spodbujanje mehkih oblik turizma (kmečki turizem).

Ohranjanje pokrajinske pestrosti in značilne kulturne krajine

P: Pestrost in ohranjenost kulturnih krajin in etnološke posebnosti, pokrajinska pestrost in raznovrstnost.

S: Zmanjševanje površin kmetijskih zemljišč (opuščanje k.z. zaraščanje, pozidava), nezmožnost izkoristiti prepoznavnosti prostora, opuščanje kmetijskih površin – izguba identitete in zmanjševanje krajinske privlačnosti in pestrosti.

P: Razvoj dejavnosti vezanih na vire, uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe, kakovostna arhitekturna prepoznavnost, ohranjanje obstoječe identitete – naravna in kulturna krajina, razvoj turizma.

N: opuščanje naselij, uničevanje in onesnaženje naravnih vrednot in virov, izguba prostorske identitete, vnos tujih arhitekturnih tipov, vzorcev in izguba identitete zaradi globalizacije.

R: Prepoznavanje, vrednotenje in ohranjanje pokrajinskih posebnosti, značilnosti in kulturne krajine; ozaveščanje prebivalcev, preprečevanje negativnih vplivov globalizacije, omejitve in enotne smernice za novogradnje, javne spodbude in možnost razvoja turizma na ohranjanju obstoječe slovenske identitete.

Ohranjanje pestrosti krajine

P: Velika biotska pestrost.

S: Opuščanje kmetijske rabe, medsektorska neusklajenost, prekomerna sektorska zaščita lastnih politik.

P: Razvoj dejavnosti, priložnost za razvoj turizma.

N: opuščanje primarne rabe, intenzivna raba / monokulture.

R: Ekstenzivna raba je tista, ki je ustvarila pestrost (mozaična raba). To je treba ponovno vzpostaviti skozi spodbudne specifične ukrepe za razvoj podeželja, ki bodo krepili samooskrbnost, pridelavo zdrave hrane, obdelanost zemlje in kulturno krajino, avtentičnost ponudbe itd. Varstvo biotske pestrosti je treba okrepiti z razvojem dejavnosti, ki podpirajo primarno rabo (mozaična, ekstenzivna, pestra). Poleg tega naj ukrepi motivirajo za življenje na podeželju in omogočajo dobro prometno povezanost.

Ukrepe zemljiške politike vključiti v prostorsko načrtovanje

Pestra in ohranjena krajina vključno z dediščinskimi krajinami predstavlja prednost in hkrati potencial Slovenije. Kmetijska (njive, travniki, vinogradi, sadovnjaki, živice) in gozdna zemljišča, ki so gradniki te krajine so osnova za kmetijsko dejavnost. Cilj kmetijske dejavnosti je visoka intenzivnost, saj le tako lahko konkurira in postane ena od učinkovitih gospodarskih panog. Intenzivno sodobno kmetijstvo tako lahko pomeni grožnjo krajini.

Lahko se zgodi situacija, da želimo ohraniti krajinsko pestrost, na drugi strani (zaradi zahtev kmetijstva), moramo krajino preoblikovati v monokulturo in postavljati kmetijske objekte, ki so z vidika krajine neprimernih dimenzij in oblik.

R: V prostorsko načrtovanje je treba vključiti tudi ukrepe zemljiške politike in na ta način omogočiti menjavo kmetijskih zemljišč, odprodaje, nakupe, najem. Na ta način se omogoči umeščanje kmetijskih gospodarstev na »prostorsko« sprejemljive lokacije in hkrati omogoči obstoj kmetov.

Omejitev vnosa tujih arhitekturnih tipov

P: Pestrost in ohranjenost kulturnih krajin in etnoloških posebnosti, pokrajinska pestrost in raznovrstnost.

S: Odsotnost regionalne ravni prostorskega urejanja, pomanjkanje ustreznih ukrepov zemljiške politike, pogosto spreminjanje zakonodaje, opuščanje kmetijskih površin – izguba identitete (kozolci, stare tradicionalne hiše,...).

P: Arhitekturna prepoznavnost, razvoj turizma (ne masovni, lokalni turizem s tem spodbujanje obrti in kmečkih pridelovalcev), povezovanje v makro regionalnem prostoru, predhodna preventivna izobrazba ljudi o njihovem okraju in dediščini, subvencije za obnove naravne in kulturne dediščine, smernice za obnovo in gradnjo.

R: Instrumenti za omejitev vnosa tujih arhitekturnih tipov in neo-stilov.

Dodatni predlogi rešitev:

I. V normative za gradnjo je treba vključiti stroga merila, kaj je primerno in kaj ne. Tako bomo ohranili tradicionalno regionalno gradnjo, naselja pa ne bodo sračja gnezda z mavričnimi fasadami. Potreben je strožji nadzor. Ohranjanje in poudarjanje različnosti regij v Sloveniji (dejavnosti in podobe), s tem razvoj turizma.

II. Zaradi vnosa tujih globalnih arhitekturnih tipov je kulturna krajina že razvrednotena, obstaja pa bojazen, da se bo trend nadaljeval. **Kot ukrep za preprečitev te nevarnosti je treba pripraviti ustrezno zakonodajo in finančne olajšave le za tiste spremembe, ki zagotavljajo ohranjanje naše prepoznavnosti. Da bi bili torej sposobni prepoznati prostor, lahko prispeva izdelan marketing in z njim povezano oblikovanje trenda** (kot npr. za lokalno hrano). Kot prostorski ukrep predlagam uveljavitev izvedbenih PA, ki poudarjajo ohranjanje tipične kulturne krajine oz. s svojo regulativo ne dopuščajo vdora tujih arhitekturnih tipov.

Obstaja bojazen: če v stanovanjskih soseskah obstaja majhen interes po obnovi stanovanjskega fonda, ga utegne reguliran vnos tujih arhitekturnih tipov spet ustaviti.

V. UPRAVLJANJE S PROSTOROM

Krepitev prostorskega načrtovanja na lokalni ravni

P: Tradicija prostorskega načrtovanja (PN).

S: Javne koristi PN so neprepoznave, medresorska neusklajenost, odsotnost regionalne ravni

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti (tudi pri PN, skupne razvojne prioritete, svetovanje na terenu.

N: Prevelika centralizacija PN.

R: Prostorskemu načrtovanju je treba vrniti njegovo pomembno vlogo. Načrtovalci prostora, usmerjevalci in svetovalci naj delajo na terenu; centralizacija le določenega dela (programske opreme, izhodišč,...) za racionalizacijo časa in denarja. Prostorsko načrtovanje na lokalni ravni se mora »okrepiti«, izvajati v večjem sodelovanju vseh (države, regije, ljudi). Tudi zbornica mora spremeniti odnos do »občinskih planerjev«, ki ne bi smeli biti le uradniki za sprejem vlog strank, ki jih nato posredujejo zunanjim v reševanje. Še tako dobra strategija se brez dobrega sistema ne more izvajati – manj birokracije in več strokovnega dela.

Stanovanjska in zemljiška reorganizacija

P: Razpršena poselitvena omrežja z velikim številom manjših naselij ter le manjša in srednje velika mesta nudijo večjo kakovost življenja, bližino naravnega okolja in dobre možnosti za rekreacijo; dobro strukturirano policentrično omrežje središč.

S: Primanjkuje dobre in aktivne stanovanjske in zemljiške politike.

R: Trend širjenja urbanizacije na suburbane cone in še dlje na nepozidana zemljišča je treba ustaviti. Ne zaradi varovanja oz. varstvenih režimov ohranjanja naravnih virov, temveč kot prestrukturiranje že obstoječe poselitve. Po analizah sodeč je veliko neizkoriščenega stavbnega oz. stanovanjskega fonda in čeprav imamo negativni naravni prirast prebivalstva, je želja po širjenju stavbnih zemljišč vedno večja. Reorganizacija je potrebna v smislu polnjenja praznih stanovanjskih enot, rekonstrukcije, polnjenja nepozidanih stavbnih zemljišč ter prestrukturiranja opuščenih urbanih con, ki niso namenjene stanovanjski rabi (obrtne cone, poslopja,...). To povleče za sabo tudi razporejanje ostalih dejavnosti in infrastrukture v prostoru (promet, obrti, industrija, boljša izraba naravnih virov,...). Razpršenost dejavnosti in infrastrukture v prostoru prinaša, glede na težnjo po trajnostni izrabi oz. planiranju prostora, same negativne posledice na okolje.

Priprava izvedbenih načrtov in izvajanje strategij v praksi

P: Prepoznavna visoka kakovost bivanja.

S: Funkcijska nepovezanost naselij (ni skupnega načrtovanja vloge naselij), slabo sodelovanje med mesti in naselji, razpršena poselitev povzroča visoke stroške (infrastruktura, mobilnost,...), energatska potratnost (promet, daljinsko ogrevanje,...), praznjenje obmejnih in goratih območij, krčenje storitev na podeželju, slaba povezanost različnih vrst prometa (multimodalnost), odvisnost od osebnega avtomobila, neenakomerna razporeditev vodnih virov, sloves države z veliko administrativnimi ovirami – pogosto spreminjanje zakonodaje.

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev, možnost uveljavitve samooskrbe in lokalnih oskrbovalnih verig, izboljšave IKT omrežja in možnost dela od doma, priložnosti za razvoj turizma.

N: slabljenje mest, opuščanje naselij, neenakomerna dostopnost in krčenje storitev na podeželju, povečevanje tranzitnega tovornega prometa, propadanje infrastrukturnih omrežij.

R: Implementacija teoretičnih strategij (tudi SPRS) v življenje; praktično udejanjanje rešitev, ki so zapisane v strateških dokumentih, uvajanje npr. kombiniranih vozovnic, vzpostavitev prostorskega

planiranja na regionalni ravni, priprava in izvajanje izvedbenih dokumentov – da ne ostane vse le v teoriji na strateškem nivoju.

Povezovanje akterjev na področju upravljanja s prostorom

P: Možnost vključevanja najnovejših dognanj s področja načrtovanja in urejanja prostora.

Slabosti praviloma pretehtajo prednosti, saj se sistem oz. pravila igre spreminjajo med samimi procesi; negotovost izvedljivosti razvojnih projektov. Še posebej je problematično spreminjanje terminologije; z vsakim poskusom skrajševanja in poenostavitve postopkov se zdi, da so ti še bolj komplicirani in dolgotrajni.

Nevarnost: da postanemo še bolj nezanimivi za tuje in domače investicije, saj se lahko še poveča administrativno breme. Pa tudi: če se dejansko izboljša zakonodaja, traja nekaj let, da postanejo postopki bolj rutinski, spet izguba konkurenčnosti, torej v vsakem primeru vsaj na kratek rok negativno.

Rešitev: da se vsaj enkrat v proces vključijo vsi NUP in da zakonodaja pokrije vse ključne akterje v delujočo in učinkovito celoto.

Načrtovanje namenske rabe prostora za varovanje virov vode

P: Kakovostni in izdatni vodni viri.

S: Neenakomerna razporeditev vodnih virov, razpršena poselitev, centralizacija dejavnosti, odsotnost regionalne ravni prostorskega urejanja.

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev, razvoj dejavnosti vezanih na vire, uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe, večje povezovanje med deležniki, dogovor o skupnih razvojnih prioritetah.

N: Nadaljevanje trenda suburbanizacije in razpršene poselitve ter neenakomerne dostopnosti do storitev, nadaljevanje propadanja infrastrukture in onesnaženja naravnih virov.

R: Ustreznejše načrtovanje namenske rabe prostora, ki bo zagotavljalo varovanje tudi tistih virov vode, ki (še) niso zavarovani s predpisi; načrtovanje oskrbe z zdravstveno ustrezno pitno vodo iz javnih vodovodov za vse prebivalce; regijsko prostorsko planiranje.

Zmanjšanje administrativnih ovir, izkoriščanje naravnih danosti za turizem

P: Prepoznana visoka kakovost bivanja.

S: Sloves države z veliko administrativnimi ovirami in malo tujih investicij.

P: Priložnosti za razvoj turizma.

R: Visoke kakovosti bivanja si vsi želimo in o tem velja široki konsenz. Problem je, kako to doseči. Bolj se moramo odpreti navzven, zmanjšati administrativne ovire, ki odganjajo investitorje, ker so brez njih naše želje neuresničljive. Usmeriti bi se morali tudi v zmerno izkoriščanje naravnih danosti za turizem in promocijo države.

Dogovarjanje o skupnih razvojnih prioritetah na regionalni / medobčinski ravni

P: Tradicija prostorskega načrtovanja.

S: Pomanjkanje regionalnega razvoja, prepogosto je prostorsko načrtovanje razumljeno kot administrativna ovira in preživetje, okoljska sprejemljivost se presoja skozi CPVO, družbena sprejemljivost pa je prepuščena civilnim iniciativam.

R: Vzpostavitev možnosti za dogovor o skupnih razvojnih prioritetah na regionalni / medobčinski ravni – razvoj naj izvira iz lokalnih danosti. Tako se bomo izognili izgubi identitete, naravnim nesrečam kot posledicam okoljsko neprilagojenih dejavnosti, težnjam po ustanavljanju novih občin, povečali bi konkurenčnost v globalnem gospodarstvu. Razvejanost javne uprave je v tem primeru ne relevantna.

Dogovor o skupnih razvojnih prioritetah

P: Dobra / hitra dostopnost do storitev.

S: Pomanjkanje investicij v železniško omrežje, odvisnost od osebnega prometa

P: Vzpostavitev javnega transportnega omrežja.

N: Neenakomerna dostopnost do storitev in krčenje storitev na podežlju; sloves države z veliko administrativnimi ovirami, nadaljnje propadanje infrastrukturnih omrežij.

R: Dogovor o skupnih razvojnih prioritetah na nacionalni in na regionalnih ravneh.

S planiranjem omogočiti ravnovesje in trajnostjo rabe v specifičnih območjih

P: Praznjenje obmejnih in goratih območij, razvoj dejavnosti vezanih na vire, krepitev regionalnih središč v policentrični sistem poselitve.

N: Uničenje in onesnaževanje naravnih vrednot in virov, prekomerno izkoriščanje virov, izguba prostorske identitete.

R: V obmejnih in goratih območjih lahko ohranjamo poseljenost s tem, da omogočimo razvoj dejavnosti, ki omogočajo prebivalcem zaposlitve in da omogočimo osnovne funkcije in storitve v tamkajšnjih središčih. Pri tem pa se moramo izogniti prekomerni rabi in uničenju virov ter vrednot – to preprečimo z ustreznimi prostorskimi plani in drugimi regulacijami, ki bodo omogočili ravnovesje, ki bo ohranjalo trajnost in krajino teh območij, prebivalce pa bodo ohranjali na območju ter privabljali nove.

Raba prostora, ki ne ogroža naravnih vrednot

P: Kakovost naravnih virov – ohranjenost in obseg naravnih virov.

S: Omejene možnosti za nekatere obnovljive vire ter konfliktnost z drugimi rabami prostora.

P: Ohranjanje obstoječe identitete – naravne in kulturne krajine.

N: Omejevanje javne rabe naravnih virov.

R: Povezovanje rab prostora z rabami, ki ne vplivajo na naravne vrednote območij: rekreacija, obramba, izobraževanje, usmerjeni turizem, lovstvo, gozdarstvo, ekološko kmetijstvo.

Usklajenost sektorskih politik

P: Obstoj specifičnih območij OVE.

S: Razpršena poselitve, ki povzroča visoke stroške pri umeščanju in gradnji OVE, konfliktnost z drugimi rabami prostora ali varovanjem naravnih vrednot (prevlada ene sektorske politike nad drugo, medsektorska neusklajenost javnih politik in pomanjkanje razvojne vizije države).

P: Položaj ob EU PCI energetske koridorjih, zmanjšanje energetske odvisnosti Slovenije od fosilnih goriv, prehod na nizkoogljično družbo, večje povezovanje med deležniki.

N: Nadaljevanje razpršene poselitve, omejevanje rabe naravnih virov, vztrajanje na prevladi ene sektorske politike.

R: Usklajenost medsektorskih politik, jasna definicija razvojnih ciljev države, upoštevanje in sledenje prostorsko-podnebnih energetske politike EU.

Zgodnje usklajevanje politik

P: Manjša in srednje velika mesta po meri človeka (glede na dane naravne vire), ki z manjšo koncentracijo omogočajo ohranjanje in hkratno racionalno uporabo naravnih in drugih virov. Hitra dostopnost do kakovostnih kmetijskih zemljišč (samooskrba).

S: Poselitve ne sledi danostim in racionalni rabi virov, energijska potratnost, slabo vzdrževanje velikega števila infrastrukturnih objektov, večanje pritiska na kmetijska zemljišča.

P: Izboljšava IKT omrežij za delo doma, usklajeno delovanje politik (energetski koncepti, prometne politike. LEK, ...), ki omogočajo večjo samooskrbnost.

N: Uničenje naravnih virov (kmetijska zemljišča, narava), neenotne politike.

R: Zgodnje usklajevanje politik, identifikacija realnih danosti.

Uskladitev različnih zakonodaj

P: Prepoznavna visoka kakovost bivanja.

S: Stanovanjski zakon iz leta 2003 do danes ni bil spremenjen, zato se soočamo z neurejenostjo ustrezne stanovanjske zakonodaje, neusklajenostjo različnih zakonodaj ter lokalnih politik in pomanjkanjem skupne razvojne vizije.

P: Večje povezovanje med deležniki (država, uporabniki in lastniki nepremičnin kot končni plačniki). Izboljšanje in uskladitev javnih politik, osveščanje prebivalstva o skrbi za bivalno okolje, ozaveščanje javnih uslužbencev na ministrstvih, da so v službi »ljudstva«: dela naj se hitro in učinkovito, ozaveščanje občinskih in državnih delavcev, da je treba skrbeti za čistočo in ohranjanje kakovosti stavb.

N: Neusklajena stanovanjska zakonodaja (pojmi naselje, soseska, garažna hiša, garaža niso opredeljeni), neustrezen inšpekcijski nadzor nad izvajanjem sanacij.

R: Spremeniti staro zakonodajo oz. spisati novo, ki bo smiselno uskladila različne zakonodaje (npr. stanovanjsko in požarno) in vključevati etažne lastnike kot končne plačnike storitev.

Izvajanje EU strategije o trajnostnem prostorskem razvoju

P: Manjša in srednje velika mesta po meri človeka omogočajo večjo kakovost bivanja – v smislu trajnostnega razvoja.

S: Funkcijska nepovezanost naselij.

P: Racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev v okviru trajnostne razvojne strategije.

N: Nadaljevanje trenda razpršene poselitve.

R: Dosledno izvajanje EU strategije o trajnostnem prostorskem razvoju (SDPN – Strateški državni prostorski načrt) na nivoju države in občin.

Problem ciljev: cilji so okoljski, diktirani v direktivah EU s področja varstva okolja.

Zagotovitev strateškega načrtovanja in hierarhije strateških razvojnih dokumentov

P: Slovenija ima na ravni države razmeroma dobro razvejano cestno in železniško omrežje, kar omogoča gospodarsko in demografsko razpršenost.

S: Ta sistem slabijo pomanjkanje sredstev za vzdrževanje infrastrukture in za krepitev javnega prometa, slaba, propadajoča in nezanimiva infrastruktura za uporabnike ter posledično slabši potencial za gospodarstvo. Srečujemo se s pomanjkanjem volje za razvoj daljinskih kolesarskih povezav, razvoj prometne infrastrukture ne sledi razvoju obmestnih naselij, ni koordiniranega načrtovanja na strateški ravni (npr. država je že sprejela državno strategijo razvoja prometa in SPRS bo moral slediti tej, namesto obratno).

P: Slovenija ima strateško lego ter dober potencial za tranzitni promet in plovnost. Tranzitni položaj države pomeni priložnost za pridobitev sredstev iz trošarin na gorivo, cestnin in plačil za izredne prevoze. Primerna alokacija sredstev za razvoj infrastrukture in dobra povezanost s sosednjimi državami pomeni potencial za usklajeno nastopanje pri pridobivanju EU sredstev.

N: Slovenija ne bo izkoristila svojih potencialov, ker odločitve za razvoj infrastrukture ne bodo strokovne ampak politične, načrtovanje pa bo še naprej stihijno (npr. neusklajenost načrtovanja z zagotavljanjem finančnih virov pri drugem železniškem tiru, neusklajenost načrtovanja industrijskih objektov in stanovanjskih naselij). Prav tako je nepredvidljiva zakonodaja EU (okoljska, državne pomoči, regulativa o cestninjenju, načrtovanje koridorjev).

R: Zagotovitev strateškega načrtovanja in hierarhije strateških razvojnih dokumentov ob večji zastopanosti sektorskih politik pri usklajevanju teh dokumentov. Nujna je dosledna povezanost načrtovanja z zagotavljanjem sredstev - uskladitev želja s finančnimi zmožnostmi in postavitev prioritet. Ob načrtovanju industrijskih con in novih stanovanjskih sosesk je treba takoj predvideti prometne tokove in preiti k investicijam. Dobra pripravljenost projektov za črpanje sredstev EU.

Množica ukrepov za zaustavitev degradacije prostora

P: Krajina je nosilka prepoznavnosti in identitete. Je gospodarska kategorija z naravnimi viri (kmetijska zemljišča, gozd, voda, obnovljivi viri, turizem, biotska raznovrstnost in pestrost ter regionalna raznolikost in pestrost).

S: Razpršena poselitev in suburbanizacija, nedefiniranost javnih prostorov, propadanje starih jader, zaraščanje kmetijskih zemljišč, neustrezna tipologija gradnje, neupoštevanje lokalnih in regionalnih značilnosti, posebnosti in potencialov.

N: Ne-izraba priložnosti in dopustitev nadaljevanje trendov v smeri degradacije prostora, izgube naravnih virov in izgubo prepoznavnosti, identitete in kvalitete bivanja.

R: Razvoj večjih naselij/ mest kot nosilcev razvoja v regijah in z vplivom na celo regijo (tudi na podeželje in krajino). Izboljšanje dostopnosti in ohranjanje poseljenosti podeželja ter kmetijske krajine. Sanacija neskladnih gradenj, uvajanje ustrezne tipologije. Uvedba regionalnih prostorskih planov, ki bodo zagotovili racionalnejši prostorski razvoj regije in racionalnejšo porabo naravnih virov, jasno razdelitev funkcij med mestom in podeželjem in večji gostoto prebivalstva v mestih. Usklajevanje in povezovanje med resorji, usklajevanje javnih politik, ozaveščanje javnosti o pomenu in vrednostih krajine, skladnega prostorskega razvoja, vključevanje javnosti v odločanje (dialog!).

Usmerjanje gradenj izven zavarovanih območij

P: Vzpostavljeno omrežje Natura 2000.

S: Nepoznavanje vrzeli oz. pomanjkanje razumevanja širšega konteksta ter sektorsko zapiranje.

P: Izboljšanje usklajenosti javnih politik v zgodnji fazi, pravočasen dogovor o skupnih razvojnih prioritetah.

N: Neizvajanje dogovorjenih prioritet oz. izpeljave odločitev.

R: Usmerjati »gradnje« izven dejavnosti v zgodnji fazi, da ne prihaja do nerealnih ambicij oz. do poslabšanja stanja za vrste in habitate.

Uvedba presoje vplivov na prostor

P: Dobra in hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij.

S: Nedokončana izvedba prometnega omrežja (razvojne osi) ter slabo vzdrževano in zastarelo železniško omrežje.

P: Krepitev regijskih središč v policentričnem sistemu poselitve.

N: Vrednotenje infrastrukturnih investicij zgolj skozi finančne učinke.

R: Uvedba presoje vplivov na prostor (TIA – Territorial Impact Assessment) in povezava s PVO. Zmanjšane dnevne migracije, boljša razporeditev delovnih mest, več dela na domu, posledično krajši potovalni čas, izboljšan javni promet, večja samooskrbnost in manjša energetska potratnost bivanja, industrije in predelovalnih dejavnosti.

Decentralizacija dejavnosti v pristojnosti države

P: Dobro razvejano cestno omrežje in dobra dostopnost do različnih delovnih mest.

S: Zgornje drži, če gledamo s stališča središč oz. centra, v resnici pa je slabost, ker se potem vse centralizira, določena prometna omrežja pa se niti ne razvijajo, ker je center samozadosten.

P: Je v vzpostavitvi regijskih in medobčinskih središč in v navezavi na EU omrežje (predvsem železnic in kolesarskih poti). V ta središča je treba vpeljati več servisnih storitev, kar bo pomenilo tudi spremembo migracijskih tokov.

R: Decentralizacija dejavnosti, ki so v pristojnosti države (inšpekcijske službe, direktorati, območne izpostave).

Racionalizacija razporeditve dejavnosti

P: Prepoznana visoka kakovost bivanja, ki ji preti opuščanje kmetijskih površin ter krčenja storitev na podeželju – usmeritev v razvoj dejavnosti vezane na vire ter uveljavljanje samooskrbe.

S: Medsektorska neusklajenost, neusklajenost javnih politik in pomanjkanje skupne razvojne vizije – prepoznan problem; priložnost za pogovor o razvojnih prioritetah.

N: Omejevanje javne rabe naravnih virov.

R: Racionalizacija razporeditve dejavnosti in krepitev kakovosti storitev, manj delovnih migracij, znižanje stroškov prometa ter onesnaženja okolja, trajnostni razvoj.

Dodatni predlogi rešitev:

I. Velika grožnja je nezmožnost vzpostavitve pravne države pri graditvi – to je naša prva domača naloga. Hišo je mogoče zgraditi nelegalno, pridobiti hišno številko in priključke ter jo evidentirati. Velika grožnja prostorskemu razvoju je odsotnost stroke tako na trgu (kjer dejavnost opravljajo nestrokovni poslovni subjekti) kot v javnem sektorju (na občinah in upravnih enotah) – kjer je stroka popolnoma marginalizirana, povsod se zatika in zadeve romajo na sodišča.

Kombinacija predpisov, uredb, standardov ustvarja zmedo. **Treba je presejati vse definicije, pravilnike in standarde, jih poenotiti in reducirati. Stroki je treba zagotoviti položaj in odgovornost (ustreznost kadrov) tako na trgu kot v javni upravi.**

II. Dobro strukturirano osnovo policentričnega omrežja poselitve lahko ogrozijo centralizacija dejavnosti v večjih središčih, suburbanizacija in nadaljnja razpršena poselitve. **Največja grožnja poselitvenemu sistemu je model cikličnih (na 10 do 20 let) legalizacij nedovoljenih posegov v prostor – predvsem izven strnjenih naselij, kar tiho spodbuja spontano razpršitev. Strategija naj bo krepitev naselij policentričnega omrežja z manjkajočimi funkcijami, povezava teh točk z JPP in načelna toleranca do nelegalnih posegov, ki se pojavljajo pretežno izven naselij.**

Delavnica 3: VIZIJA - kakšen prostor 2050 si želimo?

Opomba: predstave udeležencev o prostoru prihodnosti (vizije) so grupirani po delovnih vsebinskih sklopih:

- Mesta / poselitev
- Podeželje
- Narava, krajina
- Družba /odnosi
- Naravni viri, energija
- Promet / dostopnost
- Infrastruktura
- Upravljanje s prostorom
- Varstvo okolja
- Drugo

Možna je tudi še nadaljnja delitev nekaterih skupin oz. združevanje manjših.

Nekatere predstave so celovite in zajemajo več področij – ohranjene so v izvorni celoviti obliki.

Mesta / poselitev

Poleg Ljubljane postanejo zelo pomembna mesta tudi Koper, Maribor in Novo mesto zaradi strateških leg. Po velikosti in infrastrukturi so primerljiva z Ljubljano.

Mesta so arhitekturno urejena in čista. Večja mesta so med seboj povezana z elektromagnetnimi vlaki visoke hitrosti.

Mesta enakomerno razvita z enakimi možnostmi storitev (zdravstvo), med njimi so ustrezne povezave (železnica).

Mesta so privlačna, urejena, čista, tiha, podprta s komunikacijami in prijetna za življenje.

Stara mestna jedra so živa.

Več srednje velikih mest, ki so uspešna in med seboj dobro sodelujejo.

Mesta se razvijajo navznoter, izkoriščajo se proste neizkoriščene površine mest ter površine/objekti v propadanju (namesto nekontroliranega širjenja navzven).

Mesta so zelena, človeku (pešču) prijazna.

Mestna jedra so bogata s kulturnim življenjem.

Umestitev narave v mesta (zelena arhitektura, zelena mesta).

Zelena mesta – gradnja blokov z zelenimi strehami, fasadami.

Mesta – kakovostna stanovanja in urejeni javni prostori, dobra dostopnost / medsebojna povezanost.

Mesta bodo multikulturna. Stili gradnje se bodo mešali v skladu z migracijskimi tokovi. Prostorska identiteta se bo delno zgubila, kultura pa dobila nove značilnosti.

Mesta in vasi brez razpršene poselitve.

Ljudje večinoma živijo v centrih mest.

Spremenjena tipologija gradnje.

Arhitektura se ohranja kot v današnjih časih, naselja so bolj lično urejena.

Konec je črnih gradenj.

Bi-polarni razvoj prostora, ohranjena narava, urbanizirana območja; visoka tehnologija.

Ljudje ne bodo lastniki nepremičnin – stanovanja bodo v lasti države, ljudje jih bodo najemali, rotirali glede na potrebe življenjskega obdobja.

Slovenija je ob upoštevanju različnosti prostora in ljudi dosegla še večji uspeh kot je bilo v strategiji predvideno. Ljubljana je prejela nagrado za najlepše mesto v Evropi, Trnovsko Banjška Planota pa za najlepše podeželje.

Ustvarjeni so pogoji in možnosti za raznolikost poselitve.

Novogradnje so zasnovane po arhitekturni dediščini, ljudje smo na to ponosni.

Re-urbanizacija + javni prostor + javne vrednote.

Maksimalna izbira tehnologije v prid kakovosti bivanja, ohranjanja virov (energetska učinkovitost, pametni transportni sistemi).

Zaradi sedanjega trenda bo leta 2050 večina ljudi imela možnost življenja v mestu – vpeljeni bodo novi načini zagotavljanja zelenih con v mestih – ni več ostre meje med mestom in podeželjem.

Zagotovljeni so enakovredni bivalni pogoji za vse (starosti, socialne skupine, nacionalnosti).

Javne storitve so dostopne, vključno z zelenimi rekreacijskimi površinami v mestih.

Dežela za bivanje in ne le za investicije in turizem.

Zgradbe – novogradnje redke, v trendu je obnova objektov iz 20. stoletja in brez energetske izgube.

Vse zgradbe so ozelenjene po strehi in stenah. S tem je bistveno zmanjšana povprečna letna temperatura v mestih.

Poselitveni vzorci in prostorski red kažejo tradicionalno podobo, skladna novodobna pozidava.

Prevladujejo manjša naselja z večjimi urbani centri, višine objektov so omejene do 5 etaž. Objekti so v čim večji možni meri samooskrbni in energetske učinkoviti. Zaposlitvene možnosti so v manjših in srednje velikih podjetjih z visoko tehnološkimi dejavnostmi v bližini poselitvenih centrov. Trgovskih centrov ni, prevladujejo srednje velike trgovine, ni svetlobnih napisov in reklamnih panojev, ki spodbujajo nepotrebno potrošnjo. Dnevne migracije so zaradi bližine zaposlitvenih centrov omejene, prevladuje peš promet, kolesarski promet in javni potniški promet. Mesta sodelujejo med seboj in si delijo funkcije, dovolj je površin za prostočasne dejavnosti. Vse storitve javne uprave so dostopne preko svetovnega spleta, ohranja se osebni pristop.

Slovenija bo 2050 lepo ohranjena in obnovljena. Sub-urbanizacija se bo upočasnila, stara mestna jedra bodo zaživela. Še vedno bo zelena dežela. Ljudje se bodo bolj zavedali, da novi arhitekturni slogi hiš in blokov uničujejo krajino in povzročajo nezadovoljstvo v širšem prostoru. Z izgradnjo sodobne infrastrukture se bo izboljšala povezanost držav, regij in ljudi. Male kmetije se bodo povezale v večjo skupnost (zadrugo), da bodo zagotovile zadostno količino lokalne hrane tudi za šole in vrtce in ostale krajanke. Z razvojem tehnologije se bodo izboljšale tudi ostale mrežne povezave (internet, 3D realnost...), vozniške v prometu bo nadomestil GPS sprejemnik – promet bo varnejši. Uporabljati bomo začeli lastne energetske vire. Zaradi večje povezanosti se bo izboljšala prepoznavnost Slovenije, več bo turistov, kar bo povečalo samozavest naroda ter izboljšalo socialno klimo. Ljudje bodo bolj odprti in fleksibilni ter pripravljeni na spremembe. Dejavnosti se bodo začele medsebojno prepletati, npr. na kmetiji se bo poleg kmetijske dejavnosti v vse večji meri pojavljal turizem. Dejavnosti bodo preusmerjene nazaj k naravi, kar pomeni, da ne bodo uporabljali oz. bodo zmanjševali uporabo pesticidov, povečali neokrnjenost narave, privabili več ljudi. Povečalo se bo število daljinskih kolesarskih poti.

Podoba krajine ostaja kar se da enaka. Mesta so majhna, med seboj povezana, z moderno slovensko arhitekturo. Prebivalci se ukvarjajo z mešanjem visoke tehnologije in uporabo naravnih virov

(svojevrstni raziskovalni centri, ki so v svetu cenjeni). Avtomobil ni več nujen. Uporaba hitrega javnega prevoza (magnetni vlaki) Čas potovanja je močno v prid javnemu prometu. Sodelovanje Slovenije s tujimi državami je dobro, boljša je povezanost s svetom. Prebivalstvo se oskrbuje zgolj s slovensko pridelano hrano. Glavno mesto naj bo Maribor. NK Maribor zmaga ligo prvakov!

Podeželje

Zemljišča v zaraščanju se spremenijo v dobra kmetijska zemljišča ki pripomorejo pri težnji po samooskrbi Slovenije.

Samooskrbna proizvodnja zadostnih količin sadja, zelenjave in živinoreje.

Podeželje je poseljeno, kmetijska zemljišča so obdelana, pridelujemo lokalno hrano, smo samooskrbni, nimamo gensko spremenjenih organizmov.

Samooskrba je osnovno načelo vsakega gospodinjstva na podeželju in vsakega večjega naselja. Več tradicionalnih stavb, primernih za tipično regijo, lahko tudi tradicionalnih kmetij, ki bi imele pozitiven vpliv na turizem.

Lastna samooskrba.

Podeželje je kombinacija kmetijske proizvodnje in storitev »na daljavo«.

Podeželje je namenjeno intenzivni pridelavi biološke hrane. Slovenija postane glavna Evropska proizvajalka in izvoznica najboljše biološko pridelane hrane.

Kmetijstvo bo usmerjeno samo še v biološko pridelavo.

Na podeželju življenje v vasi – energijsko, logistično urejen prostor – ukinjena je razpršena, samovoljna pozidava.

Zelene površine (gozd, kmetijska zemljišča, vodna območja..) so skrb enega ministrstva.

Slovensko podeželje je zopet oživel, je ohranjeno in obnovljeno, človek zopet spoštuje in živi z naravo. Podoba krajine je lokalno enotna in ohranjena, prepoznavna je identiteta Slovenije.

Narava / krajina

Slovenija je samooskrbna s hrano, narava je ohranjena.

Je zelena – gozdnata - travnata.

Čista / urejena / prepoznavna prebivalstvu in obiskovalcem prijazna država.

Ustrezno zaščiteni naravni viri (kmetijska zemljišča, gozdovi).

Omogoča se trajnostni razvoj in učinkovito rabo naravnih virov, strpnost do okolja.

Ekoremediacijski ukrepi se uporabljajo pri sanaciji degradiranih območij (vodotoki, rudniki,...).

Dodatna obremenjenost narave z urbanizacijo je čim manjša glede na današnje stanje (čim bolje se izkoristi »prazne prostore« znotraj urbaniziranih celot in znotraj linijskih koridorjev).

Sanirani so vsi posegi, ki so se za naravo izkazali kot neugodni, zgrajeni naravni mostovi čez prometno infrastrukturo (zagotovljena povezanost populacij vrst), preprečeno (zmanjšano) svetlobno onesnaževanje...

Z visoko razvito tehnologijo, z medsebojno povezanimi sistemi čim manj vplivamo na naravo.

Čista, ohranjena Slovenija z zdravim življenjskim okoljem za ljudi, s priznavanjem pravic in omogočanjem obstoja in življenja rastlinskim in živalskim vrstam, z vsemi ohranjenimi naravnimi vrednotami.

Narava in gozdovi, kjer lahko vidiš prostoživeče živali.

Čim manj površinskih kamnolomov, ki iz zraka izgledajo kot rane na hribih.

Ohranjena biotska raznolikost, zaščiteni območja, gozdovi, neokrnjene vodne površine, tudi kot potencial za trajnostni razvoj.

Razvoj in turizem podpirata lokalne obrtnike in ohranjata naravno pestrost in rabo tal.

Turizem cveti zaradi dobre prepoznavnosti v svetu, Slovenija velja za pravi naravni biser. Naravne lepote, znamenitosti, kulturni spomeniki, kulinarika. Po svetu so t.i. »Slovenske restavracije«. Slovenija zelena prestolnica Evrope.

Naravna in kulturna krajina sta ohranjeni, sanirana so vsa degradirana območja.

Podoba Slovenije se ohranja, kar se krajine tiče.

Krajine se bo ohranilo oz. renoviralo, da bodo imele stari značilni izgled.

Slovenija ima dobro ohranjeno in vzdrževano naravno in kulturno krajino (gozdovi, senožeti, travniki, sadovnjaki, čisti potočki).

Krajina – kulturna in naravna – je ohranjena in je še naprej pomemben naravni vir.

Reke in ostali manjši vodotoki so dobili nazaj svoj prostor, sosed pomaga sosedu v svoji in njegovi enakosti ter različnosti. Otroci in mladina se igra in uči v naravi, med dejavnostmi in v mladinskih centrih. Slovenija je zgled vsem državam, kako se da na majhnem in raznolikem prostoru živeti skupaj v slogi, ohranjati ter koristiti naravo in njene vire, se iz tega učiti in razvijati visoko tehnološko znanje. Prevladujoča bo raba kulturne krajine - ekstenzivna in mozaična kmetijska raba in taka bo iz osebnih, ne pa finančnih razlogov.

Slovenija bo leta 2050 predstavljala »zeleni« dragulj Evropskega prostora, ki temelji na bogati naravni in kulturni dediščini in visoko tehnološkemu razvoju. Zaradi svoje identitete in visoko tehnološkega razvoja bo Slovenija prepoznavna kot svetovna destinacija, kjer bosta kvaliteta bivanja in gospodarski razvoj na visokem nivoju in kjer bodo želeli delati vsi. Mesta in naselja bodo trajnostno naravnana, temeljila bodo na samooskrbi tako s hrano kot energijo. Večji poudarek bo na kvaliteti bivanja, kjer bo razvoj ICT tehnologij omogočal delo v lokalnem okolju in s tem prispeval k vpetosti v lokalni prostor. Vsak posameznik bo za premagovanje razdalj uporabljal bodisi električna ali vozila na druge okolju prijazne vire. Objekti bodo pasivno grajeni.

Družba

Prebivalstvo se zaveda prostorskih omejitev.

Slovenija je država, v kateri se dobro živi.

Odprta, demokratična država, ki spremlja trajnostne možnosti razvoja. Večja toleranca in fleksibilnost v odločanju vse civilne družbe.

Prebivalci se ukvarjajo z aktivnostmi, ki ohranjajo njihovo zdravje in porabljajo 0-10% novih naravnih virov, 90%-100% pa krožnih.

Gospodarstvo bo temeljilo na tehnološko zelo zahtevnih izdelkih, ki bodo seveda proizvod slovenskih strokovnjakov.

Izvajajo se storitve za 2 milijona ljudi – trgovina, osebne storitve, za globalni svet pa turizem, specializirane visoko kakovostne storitve, prevoz, itd.

Slovenija je varna država.

Slovenci so brez nevoščljivosti.

Prepoznavna in (ohranjena) identiteta Slovenije.

Varno sožitje prebivalcev.

Vizija prostora je tesno povezana z vizijo razvoja Slovenije. Slovenije ne smemo prodajati tujcem, moramo biti finančno močni z lastnimi podjetji (ELAN, Sava turizem, banke...), potem bomo tudi gospodarji prostora.

Večina napredka služi izboljšanju kvalitete bivanja.

Slovenija je varna država, ki zagotavlja blaginjo in zadovoljne ljudi v zdravem okolju.

Prostorsko načrtovanje bo zares participativno, namenjeno ohranjanju in vzpostavljanju javnega dobra in ne bo sledilo parcialnim interesom. Bo dolgoročno naravnano.

Varnost na vsakem koraku.

Dober človeški odnos do soslednjega človeka, živali.

Virtualnost, nesmrtnost, večna mladost.

Okrepljeni tokovi blaga / storitev / prebivalcev – uvažamo hrano + izmenjujemo delovno silo + tržimo naravno okolje.

Šolstvo je dostopno vsem in razvejano po mestih – otroci še vedno hodijo v razrede in imajo učiteljico.

Mladi ne bežijo več iz države zaradi iskanja zaposlitve, saj je dela v visokotehnoloških podjetjih v Sloveniji veliko.

Prebivalci se ukvarjajo z različnimi storitvami, pri tem se upošteva ohranjanje narave, vendar je razvita industrija.

Vse storitve so na voljo brezplačno (zdravstvo, šolstvo...).

Medgeneracijsko sodelovanje – ukinili bomo vrtce, šole in domove za ostarele, namesto njih pa uvedli enotne zavode, kjer se bodo otroci učili tudi z delom, zgledom, pripovedovanjem starejših.

Vsaj 50% zaposlitev bo takšnih, kjer bomo 50% dela lahko opravili od doma. Takšni bodo tudi opravki: e-uprava, e-banke, e-izobraževanje, e-knjžnice, e-zdravnik, le e-zabava in e-družabnost bosta zamrla in ju bo nadomestilo konkretno druženje in doživljanje.

Regije zagotavljajo delovna mesta za lokalno prebivalstvo.

Ljudje na podeželju z lahkoto najdejo zaposlitev v svoji okolici.

Glavni vir zaslužka je predajanje znanj na druge ljudi.

Starejši ljudje bodo svoja znanja predajali v obliki mentorstva svojim pripravnikom (polovični delovni čas).

Povezana in solidarna družba (skupni javni prostori za druženje).

Želja po večjem druženju ljudi.

Druženje po socialnih omrežjih je omejeno.

Skupno druženje mladih ob rekreaciji na zunanjih površinah.

Vlaganje v industrijske dejavnosti – več novih delovnih mest.

Blaginja prebivalstva, zagotovljeno je dostojno življenje, dostojne pokojnine.

Ljudje se medsebojno dobro razumejo, ne delijo se več na naše in vaše, delajo skupaj za dobrobit cele skupnosti, v zeleni, samozadostni in cvetoči deželici v miru in sreči tudi s sosedi.

Službeno delo opravljam od doma, prijatelje videvam preko 3D Skypa, elektriko v hiši mi proizvajajo rastline.

Manjša mobilnost ljudi – več možnosti za delo od doma.

Delo, družabno življenje in vsakdanja opravila iz udobja domače dnevne sobe.

Manj je medsebojne komunikacije in osebnih stikov saj tehnologija prehitro napreduje.

Slovenija je država, s katero se ljudje lahko poistovetijo – krajinska prepoznavnost in ekonomski razvoj spodbujata nacionalno pripadnost. Samooskrbnost je vodilo razvoja.

Leta 2050 si želim, da bi bil večinski narod zmožen za delo in bi za opravljeno delo dobil dostojno plačilo. Ljudje pa upam, da bodo bolj prijateljski in skupaj brez večjih stresov živeli v slogi.

Družabno življenje bo izključno oz. večinoma preko medijev.

Posegov in interakcij v prostoru ne določa kapital, temveč usklajena interdisciplinarna stroka. Posegi so preverjeni in ovrednoteni, uvedena je odškodninska odgovornost.

Red v prostoru, urejenost lastniških razmerij, jasna pravila kdo, kaj dela, kdo je za kaj odgovoren.

Razvoj bo šel v trajnostno smer. Gospodinjstva bodo samozadostna in povezana s svetom z multifunkcijskimi napravami.

Mesta v Sloveniji bodo 2050 ustrezno posodobljena in opremljena za lažje življenje prebivalcev. Pot iz točke A v točko B bo krajša, kar bo omogočilo kakovostnejše življenje. Delovni urnik zaposlenih v podjetjih in javni upravi bo krajši, kar bo posledično vplivalo na splošno zadovoljstvo prebivalcev in bo zaradi tega manj zdravstvenih težav in manj bolniške. Ljudje bodo vsesplošno bolj zadovoljni z življenjem, kar se bo pokazalo v solidarnosti do sodržavljanov, do svojega soseda. Prevozna sredstva bodo vsa okolju prijazna. V večjih mestih po prepovedana vožnja z avtomobili na bencin in nafto. Uporaba družbenih omrežij bo bistveno upadla in ljudje, predvsem mladi se bodo kakovostnejše družilo med seboj.

Prebivalci obale živijo v Piranu, Izoli, Kopru, Ankaranu in ostalih prenovljenih mestnih središčih. Povezuje jih mestna železnica, kar bistveno olajša mobilnost vsem skupinam prebivalcev. Turisti prihajajo večinoma z vlakom in ladjami. Uživajo v čistem morju, udobnih hotelih in gostoljubnih turističnih kmetijah. Prebivalci se preživljajo zlasti v storitvenih in družbenih dejavnostih, nekaj tudi v informacijski tehnologiji, ki se razvija v obrtnih conah. Luka Koper je z drugim tirom povezana z zaledjem. Prenovljena naselja obkrožajo urejeni oljčniki, nasadi kakijev in ostalega sadnega drevja. Pešpoti in kolesarske poti povezujejo zanimive točke v naseljih in zaledju. Ob njih so športne in rekreacijske cone.

Naravni viri / energija

Izkoriščajo se obnovljivi viri.

Naravni viri se izkoriščajo razumno, dobro načrtovan prostor odraža raven višje kulture.

Slovenija je samooskrbna z električno energijo, ki postane glavni vir.

Je energetska neodvisna (vodni viri in vetrne elektrarne).

Izkoriščanje naravnih virov za gospodarski razvoj.

Obnovljivi viri energije bodo dejansko postali obnovljivi, brez posegov v naravo oz. brez sprememb v okolju. Hidroelektrarn na Dravi in Savi ne bo več.

Viri energije – hidroenergija, voda, vodik kot gorivo, sonce kot ključen vir energije.

Uporabljali bomo samo OVE in z ohranjanjem tradicionalne pridelave in zagotavljanja samozadostnosti tako manjših kot velikih mest bo podprt in ohranjen domači razvoj.

Slovenija zeleno-modra, prehransko in energetska samooskrbna, gospodarsko razvita s trajnostnimi dejavnostmi, prežeta s kulturnimi in znanstvenimi dosežki, dežela v kateri si želi živeti vsak deseti zemljan.

Zmanjšanje izpušnih plinov, onesnaževanja sploh, postavljene so vetrne in sončne elektrarne.

Zaradi pomanjkanja klasičnih energentov je več poudarka na OVE.

Vodna in lesna industrija – čim manj uvoza iz drugih držav in čim več izvoza.

Realno (in varčno) smo ugotovili, koliko potrebujemo (cest, energije, poselitve, proizvodnje) in to smo ustrezno razporedili po prostoru – ni hiperprodukcije teh potreb (samo zato, ker lahko). Ker ne pretiravamo, so prostor in viri ustrezno rabljeni, imamo ohranjeno naravo in zadovoljene potrebe.

Javni prevoz manj transporta, lokalna samooskrba ter trajnostna raba naravnih virov.

Lokalna oskrba s hrano in energijo.

Na podeželju in v mestih delujejo skupnostne elektrarne za ogrevanje, zelene strehe, urbani vrtovi, trajnostna izraba virov.

Dobra dostopnost do vseh dobrin (voda, zrak, zemlja, denar, delo, storitve).

Samooskrba je na visoki ravni (hrana, voda, energija).

Prebivalstvo živi v naravnem okolju (parki, naravna področja), obstaja samo čista industrija, ki uporablja zelene tehnologije, popolna samooskrba s čistim izkoriščanjem naravnih virov. To trajnostno omogoča obstoj naravnih virov, živali, rastlin in s tem človeštva.

Glede na velik delež območij natura 2000, gozdov, relativno dobro ohranjene naravne krajine, itd, vidim na področju strateškega prostorskega razvoja veliko priložnost za večjo rabo OVE na sonaraven (trajnostni) način, kot so raba vode, sončne in vetrne, geotermalne energije. Ob tem dajem poudarek na opuščanje rabe fosilnih virov, predvsem v prometu, še najbolj v javnem potniškem prometu, katerega prihodnost vidim v elektrifikaciji. Našteto bi ohranilo Slovenijo še privlačnejšo za razne oblike zelenega turizma.

Vpliv razvoja novih tehnologij, IKT na vsa področja življenja, na način življenja, bivanja, delovanja.

Promet / dostopnost

Železniški promet je urejen: vlaki vozijo 180 km/h in več, so pogosti, omrežje je bolj razvejano, prevoz zastonj.

Osebna vozila so redka (zaradi ustreznega javnega prometa), fosilna goriva se ne točijo ker so vozila na električni pogon.

Prehod motornih vozil na električni pogon.

Ljudje potujejo z vlaki, saj je železniška infrastruktura posodobljena za hitrejše potovanje.

V Ljubljani je prepovedan promet za osebna vozila, vzpostavljen je javni prevoz, ki te iz podzemnih garaž na obrobju do centra zapelje v eni minuti.

Vzpostavljeno je podzemno omrežje za javni prevoz (električni vlak).

Zaradi hitrega potovalnega časa med mesti je več turistov, ki hodijo na ogled lepe slovenske narave.

Ljudje ne bodo lastniki avtomobilov – »car sharing«, prevzemali jih bodo le kadar jim JPP ne bo omogočal najhitrejšega in najudobnejšega dostopa.

Javni potniški promet je dobro razvit / omogoča hitro potovanje med mesti / regijami.

Zmanjšan je cestni promet (ni tovornjakov – tranzit).

Osebna in nekatera potniška vozila delujejo na vodik in elektriko.

Avtoceste in železniške povezave se bo umestilo pod zemljo in s tem krajina ne bo imela zarez in bo celovita.

Dobra povezanost s svetom in z drugimi ljudmi.

Prevoz s čistimi vozili brez voznika.

Hitri vlaki 300 km/h na magnetnih tirih, električni avtomobili, »osebni« avioni.

Dobre povezave med mesti – ceste, železnica.

Glaven način transporta v mestih je kolo.

Turisti na meji poleg vozovnice za avto-vlak plačajo tudi vstopnico za ogled krajinskega parka Slovenija.

Vzpostavljene bodo javne prometne linije, ki omogočajo krožno spoznavanje Slovenije v enem dnevu.

Slovenija bo država povezanih regij. Vzpostavljen bo nov okolju prijazen javni promet, ki bo dostopal do vsakega kraja. Posledično se bodo razvili zeleni sistemi, ki bodo podlaga za mehki / ekološki turizem. Slovenija postane top destinacija v Evropi za ekološki turizem.

V mestih je veliko brezplačnih postaj za oskrbo koles (spodbuda kolesarjenja).

Vzpostavljene so dobre – hitre železniške povezave – Dunaj – Benetke – Zagreb – Rijeka – Koper.

Zgrajen je kolesarski »drugi« tir oz. kolesarski križ Slovenije.

Vsa parkirišča so »skrita« v podzemne garaže (na vrhu so parki in igrišča).

Cestni križ - 3. razvojna os je v celoti zgrajena, promet poteka tekoče, povezano z Avstrijo in Hrvaško.

Tranzitni promet poteka po dobri večtirni hitri železnici.

Večja veljava naravnih in kulturnih prvin, napredek glede transporta – promet ne onesnažuje prostora tako močno kot prej.

Povezave so boljše in premišljene, da ne prihaja več do prometnih zastojev.

Država z malo avtomobili, kjer je raba javnega transporta bolj finančno in časovno ekonomična.
Hitre prometne povezave med večjimi mesti.
Moderen javni prevoz – hitri vlaki, na OVE, velika dostopnost do mest.
Notranji promet mest je v celoti potniški (avtobusi, tramvaji), kolesarski in peš.
Sistemska ureditev parkiranja (P+R, dražje parkiranje v mestih, boljši JPP).
Zavestna izbira javnega prevoza, ponovne uporabe, zmanjšanje onesnaženja okolja.

Infrastruktura

Ustrezna prometna in urbana infrastruktura.
Funkcionalnost vseh omrežij (promet, energetika, toplota).
Razvita infrastruktura, pametno načrtovanje razvoja mest in naselij, skupinsko sodelovanje in vključevanje javnosti.
Leta 2050 se končno več ne pogovarjamo o 2. tiru, ampak se po njem že vozimo, in sicer 2x hitreje in ceneje kot danes.
Končno imamo predor skozi Gorjance (tablete proti slabosti sedaj lahko ostanejo doma).
Tunel od Kopra do Benetk, tunel Kranjska gora – Trenta, metro Slovenija.
Hitri tehnološki razvoj bo privedel do aeromobilov- sedanja infrastruktura ne bo več potrebna; infrastruktura bo prilagojena.
Zagotovljena je popolna infrastruktura v središčih, kjer ljudje živijo.
Infrastruktura bo izpopolnjena z robotiko.

Upravljanje s prostorom

Osveščenost in obveščenost ljudi s sfero »urejanja prostora« (dostopnost in uporabnost tovrstnih podatkov) je visoka.
Slovenija ne pozna inšpekcijskih služb. Zaradi spoštovanja pravil vseh uporabnikov prostora le te niso potrebne.
Načrtuje se po principu »dobro za vse – win-win«.
Slovenija je prehitela Švico v prostorskem in okoljskem redu.
Slovenija je ponosna na svoj prostor.
V prostorsko načrtovanje se je vrnilo srednjeročno in dolgoročno načrtovanje.
Občine in regije imajo vizije razvoja.
Podpira se razvoj prostorskega potenciala in ne samo posameznih interesov kapitala.
Vsi se zavedajo posledic nepotrebnih posegov v prostor in delujejo odgovorno.
Gospodarstvo in naravovarstvo vidita prednost sodelovanja pri umeščanju objektov v prostor.
Rešitve poplavne ogroženosti se rešujejo celovito, na nivoju porečij oz. večjih vodnih sistemov.
Ko bom »velika« bo Slovenija: končno odrasla iz najstnice, ki obožuje neonska mini krila in tono zapetnic (beri bivanjska kultura, bo napredovala do nivoja skandinavskih držav); prebivalci bodo vedeli, kaj pomeni »urejanje prostora«, »urbanizem« in bodo vedeli, da njihov glas šteje, ter da ne bodo samo kolešček za dosego ciljev nekoga drugega; bo prostor urejen jasno in učinkovito (GD v enem mesecu); bo javni prevoz učinkovit in dostopen; bo na Jesenicah terminal za Luko Koper)

Varstvo okolja

V Sloveniji ni vetrnic, saj degradirajo prostor in prebivalstvu škodujejo.
Brez odpadkov – sežigalnice (regijske) brez izpustov.

Slovenija postane vzor ostalim državam glede varovanja okolja in trajnostnega razvoja.
Zrak v mestih je čist / neonesnažen.
Bolj racionalno ravnanje z okoljem, pitno vodo.
Čist zrak, recikliranje večine odpadkov in njihovo kurjenje za potrebe ogrevanja.
Kopanje v rekah – učinkovite čistilne naprave.
Zelena, ekološko osveščena Slovenija, brez oz. z minimalnim onesnaževanjem okolja.
Ohranjena je pestrost naravnega okolja in spodbujano življenje v naravi, predvsem za otroke v času osnovnega šolanja.

Drugo

Ukinitve lovskih druženj.
Dobro sodelovanje Slovenije z drugimi državami.
Manj ministrov in manj občin (povezovanje).
Usklajevanje med deležniki (najprej z začasno zamenjavo vlog – delovnih mest).
Slovenija je prva po izvozu ustekleničene vode na svetu.
Kavo mi prinese robot.
Ohranjena kulturna dediščina in njena (upo)raba v sodobnem času.
Povečan regionalni razvoj.
Večja turistična vloga.
Odprtost ljudi za nove projekte, razvojne faze, napredovanje v miselnosti da nečesa ne zmoremo ker smo »premajhni«.
Povezava dveh vrhov v Alpah z visečim mostom (nekaj podobnega so 2014 zgradili v Švici). Razgled je fenomenalen.
Otok na Bohinjskem jezeru kot tudi v Slovenskem morju.
Mladi si lahko privoščijo nakup stanovanja, saj je zanje dovolj delovnih mest.
Strokovnost cenjena.

Priloga 4: Predstavitev: Napredek pri prenovi SPRS, vključno z rezultati in učinki prvega javnega posvetovanja; Blanka Bartol

Prenova Strategije prostorskega razvoja Slovenije ***Rezultati in učinki prvega javnega posvetovanja***

Drugo javno posvetovanje v sklopu prenove SPRS

Tacen, 13. oktober 2015

Blanka Bartol
Direktorat za prostor,
graditev in stanovanja

Potek aktivnosti za prenovo SPRS

- Prenova Strategije prostorskega razvoja Slovenije zastavljena kot proces, odprt za sodelovanje vseh deležnikov – od nosilcev urejanja prostora do široke strokovne in civilne javnosti.
- Razprava o ključnih vidikih prostorskega razvoja zahteva široko soglasje o izzivih, problemih, rešitvah, usmeritvah.
- 22. maj 2015 - prvo od okvirno petih javnih posvetovanj.
- Predstavitve osnovnih gradiv za prenovo SPRS in razprava:
 - Izhodišča za prenovo SPRS (izzivi,)
 - Procesni načrt za usklajevanje politik in vključevanje javnosti v prenovo SPRS
 - Poročilo o prostorskem razvoju

1. javno posvetovanje , 22. maj 2015

- Okoli 100 predstavnikov ministrstev, občin, strokovnih organizacij, univerz, regionalnih razvojnih agencij ter nevladnih organizacij.
- Omogočeno še dodatno posredovanje mnenj in predlogov preko spletnega vprašalnika (vrnjenih 49 izpolnjenih vprašalnikov).
- POROČILO z javnega posvetovanja o izhodiščih za prenovo Strategije prostorskega razvoja Slovenije – SPRS
- Povzetek mnenj in predlogov deležnikov o izhodiščih za prenovo SPRS, zbranih v okviru prvega javnega posvetovanja

Predstavljeni odzivi

- demografske spremembe
- zmanjševanje energetske odvisnosti SI od fosilnih goriv in prehod v nizkoogljično družbo
- globalizacija gospodarstva
- podnebne spremembe z regionalno specifičnimi vplivi
- nova vloga mest za razvoj
- večja vloga povezovanja v čezmejnem in in širšem makroregionalnem prostoru.

Ali se strinjate, da so izpostavljeni izzivi pomembni za prostorski razvoj države?

Ali bi izpostavili še kaj drugega?

Dodatni izzivi

- sub-urbanizacija
- suverenost nad ozemljem države in varnostna strategija
- kmetijska in gospodarska samo-zadostnost
- prostorska identiteta
- povezanost SPRS s kohezijsko politiko
- pretekle napake na poplavnih območjih
- nekoherentnost sektorskih politik, kolizija sektorskih politik
- neizvajanje prostorske zakonodaje

Kako pomembna je povezanost med razvojnimi in prostorskimi vsebinami?

SPRS »nad-sektorski« dokument:

pogoji za celovit razvoj, sprejemljiv le takšen razvoj, ki sledi ciljem
strategije prostorskega razvoja

prostorsko
načrtovanje naj sledi
razvojnim potrebam
območja (regije,
države, lokalne
skupnost), ob
upoštevanju
usmeritev glede
vplivov na okolje in
trajnostne rabe
prostora

**razvojno in
prostorsko
načrtovanje
tesno povezana
in soodvisna**

prostorske
možnosti
določajo
možnosti
razvoja

Prostorsko načrtovanje je dolgoročno
iskanje ravnovesja med razvojem in
ohranjanjem / varovanjem

medsebojna
usklajenost
sektorskih politik -
slediti enakim
makroekonomskim,
družbenim in
okoljskim ciljem v
skupnem prostoru,
skupne prioritete

Ali bi morali razvojni dokumenti države (npr. Strategija razvoja Slovenije) vključevati prostorske vidike? Katere?

prostor je omejen vir, to spoznanje je treba širiti tudi skozi druge politike

povezati strateške cilje različnih dokumentov

obvezno vključevati prostorske vidike

najprej naj se izdela Strategija razvoja Slovenije in šele nato SPRS in DSPN

preverjati/presojati vplive drugih politik na prostor

SPRS = izhodišče oz. strokovna podlaga za ostale strategije (določa prostorske možnosti oz. zmogljivosti posameznih območij)

**Kaj menite o predlogu, da SPRS
podrobneje obravnava specifične
vsebine ali območja? Katere
specifične vsebine?**

obmestja
večjih mest
medobčinske
gospodarske
cone
morje z obalo
porečja ali
primerljive
naravno
zaokrožene
enote
obmejna
območja
zaokrožena
turistična
območja
infrastruktur
ni koridorji

obravnavajo po funkcionalnih območjih

območja za rabo
obnovljivih virov
energije s
podrobnejšimi
usmeritvami
območja za razvoj
gospodarstva,
izobraževanja,
varstva pred
naravnimi in
drugimi nesrečami
trajnostna
mobilnost v okviru
funkcionalnih
območij
degradirana
območja

po specifičnih vsebinah

po regijah
mestnih
občinah
občinah

**po teritorialnih / administrativnih
območjih**

**ni smiselno – ustvarjanje
dodatnih meja**

poselitev
infrastruktura
krajina

**že zdaj ustrezno - po
prostorskih sistemih**

**Kaj je po vašem mnenju ključno
za dobro izvajanje strategije po
njenem sprejemu?**

sinhroniziranost« SPRS in
strategije (gospodarskega)
razvoja Slovenije

izvedljivost prenovljene
SPRS

nadgradnja SPRS s državnim
strateškim prostorskim
načrtom

izdelava podrobnih
prostorskih načrtov

dogovor o izvajanju SPRS
med državo, regijami in
občinami

finančna podpora, strokovni
kadri in drugi viri za izvedbo
akcijskega načrta

aktivnejša vloga MOP

sprotno spremljanje, nadzor
in sankcioniranje

okrepiti kadrovske
zmožljivost na lokalni ravni

večje prepoznavanje
konkurenčnih prednosti in
večja vloga pri odločanju o
rabi prostora na lokalni ravni

Vključevanje javnosti

Bolj natančno pojasniti vlogo fokusnih skupin tudi v odnosu do NUP

Večja vloga lokalnih skupnosti, aktivnejše vključevanje univerze ter mladih

Dostopnost informacij na internetu, a tudi osebno obveščanje

Procesni načrt dobro sprejet

Ni zadostno zastavljeno varstvenih nosilcev urejanja prostora

Vključevanje javnosti lahko tudi zavlačevanje ter možnost za vključevanje parcialnih interesov

Informiranje o postopku prenove

Zainteresirana javnost je dobro informirana, splošna javnost premalo seznanjena

Vključevanje deležnikov in informiranja dopolniti

Z deležniki obravnavati še druge vsebine: razvoj občin in regij, vloga stroke, sistemska vprašanja

Informacije na spletni strani niso dovolj, predlogi za bolj delujoč sistem

Izvajanje javnih posvetovanj po regionalnih središčih

Oblikovati sporočila za javnost

Omogočiti lažjo dostopnost do spletnih informacij, tudi družbena omrežja

Drugi predlogi ?

Ustanovitev delovne skupine za prostorsko
in arhitekturno strategijo

Sektorji naj pripravijo analize, usklajevanje

Definirati odnos med SPRS in DSPN

Pripravljenost na sodelovanje pri
organizaciji prihodnjih posvetovanj

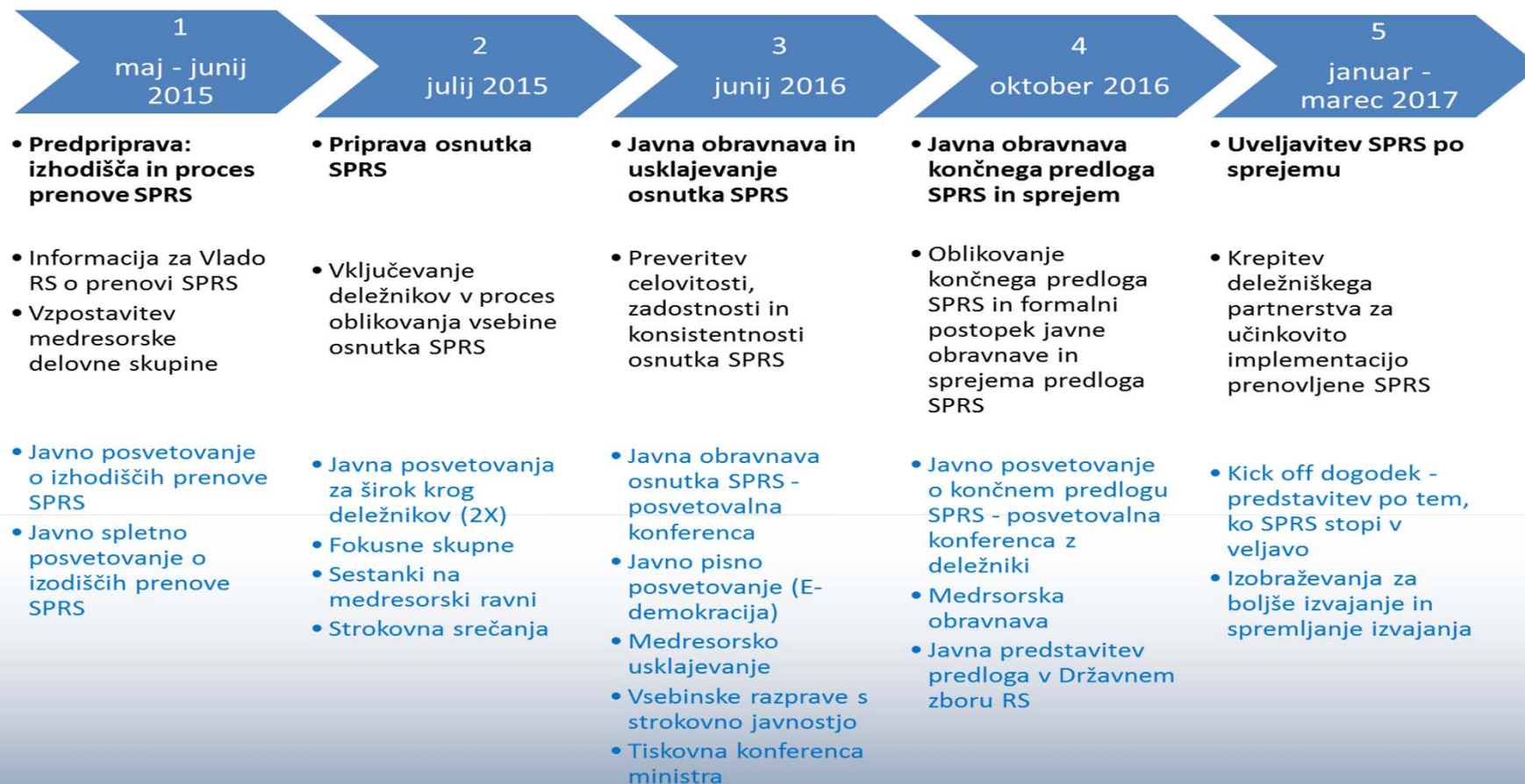

Nadaljnja priprava SPRS

- Vsebinska priprava osnutka SPRS:
 - vizija prostorskega razvoja države
 - naslavljanje prostorskih izzivov z integracijo sektorjev
 - dolgoročni in srednjeročni merljivi cilji
 - prioritete in usmeritve po temah in območjih
 - izvajanje in spremljanje
- Deležniki se vključujejo v posvetovalni proces o konkretnih vsebinah in vsebinskih sklopih v različnih okvirih in dogodkih:
 - Javno posvetovanje o viziji prostorskega razvoj
 - Javno posvetovanje o ciljih, prioritetah, usmeritvah in ukrepih
 - Fokusne skupine za posamezne vsebinske sklope
 - Sestanki na medresorski ravni
- Sodelovanje s študentskimi skupinami pod vodstvom njihovih mentorjev pri oblikovanju vizije prostorskega razvoja.

Koraki v prenovi SPRS in vključevanje javnosti

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_razvoj_na_nacionalni_ravni/

blanka.bartol@gov.si

SWOT analiza v procesu priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije

Tomaž Miklavčič

Direktorat za prostor,
graditev in stanovanja

2. javno posvetovanje o
prenovi SPRS

Ljubljana, 13. oktober 2015

Vsebina predstavitev

- Nekaj o metodi SWOT
- Namen izvedbe analize pri pripravi SPRS
- Vsebinska področja izvedbe
- Že identificirane prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

-
- Nekaj o metodi SWOT
 - Namen izvedbe analize pri pripravi SPRS
 - Vsebinska področja izvedbe
 - Že identificirane prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Kaj je analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti?

Strukturirana metoda vrednotenja in načrtovanja.

Časovna komponenta:

- Preteklost in sedanost: prednosti in slabosti
- Prihodnost: priložnosti in grožnje

	Koristno	Škodljivo
Notranje okoliščine Preteklost in sedanost	PREDNOSTI	SLABOSTI
Zunanje okoliščine Prihodnost	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI

SWOT in prostorski razvoj

Prednosti: lastnosti prostora (gospodarske, družbene in okoljske značilnosti) območja Slovenije (ozemlja), ki mu dajejo prednost pred drugimi območji

Slabosti: lastnosti prostora (gospodarske, družbene in okoljske značilnosti) območja Slovenije (ozemlja), ki ga postavljajo v slabši položaj od drugih območij

Priložnosti: lastnosti prostora, ki bi jih lahko bolje izkoristili v svojo korist, v prid razvoju prostora (gospodarske, okoljske in družbene značilnosti); zunanje okoliščine, ki bi jih lahko izkoristili v prid razvoju prostora

Nevarnosti: elementi ali okoliščine, ki bi lahko povzročile grožnjo za doseganje zastavljenih ciljev ali grožnjo kakovosti prostora (gospodarskim, družbenim ali okoljskim značilnostim prostora)

-
- Nekaj o metodi SWOT
 - Namen izvedbe analize pri pripravi SPRS
 - Vsebinska področja izvedbe
 - Že identificirane prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

-
- Nekaj o metodi SWOT
 - Namen izvedbe analize pri pripravi SPRS
 - Vsebinska področja izvedbe
 - Že identificirane prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Poselitev in vloga mest

Poselitev - razmestitev naselij v prostoru

Mesta - nosilna središča urbanega sistema s koncentracijo dejavnosti splošnega družbenega pomena (upravne, zdravstvene, izobraževalne, kulturne funkcije), gospodarskih dejavnosti in delovnih mest.

Vloga mest - glede na svojo velikost in pomen v urbanem sistemu imajo različno velika gravitacijska ali vplivna območja znotraj katerih potekajo vsakodnevne predvsem delovne migracije.

Urbani sistem - prikazuje hierarhijo vseh naselij na obravnavanem območju in temelji na opremljenosti naselij z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi.

Povezanost in dostopnost do storitev in delovnih mest

Obstoj prometne in telekomunikacijske (in energetske) infrastrukture ter pripadajočih prometnih sredstev in komunikacijskih storitev s katerimi prebivalci dostopajo do informacij, dobrin in storitev oz. po katerih potujejo dobrine in informacije.

Zmožnost doseči javne funkcije, delovna mesta, storitve, znanja na udoben, cenovno ugoden, varen, in okoljsko ter časovno sprejemljiv način.

Tudi obravnava navezave slovenskih infrastrukturnih sistemov na infrastrukturne sisteme sosednjih držav ter njihova povezava v globalna omrežja (npr. letalski promet, čezmejne povezave, informacijska in energetska omrežja ...).

Kakovost in razpoložljivost virov za prostorski razvoj

Kakovostna in količinska ocena naravnih virov kot so voda (pitna voda, namakanje in raba v industriji), energija (OVE, jedrska energija fosilni viri), prostor (tla) – (kot fizični vir – površine za izvajanje različnih dejavnosti), naravno ohranjena območja, čist zrak, hrana, les in biomasa...

Poleg naravnih in antropogenih virov v to vsebinsko področje sodijo še drugi viri – socialni /družbeni – znanje, veščine, izobrazbena struktura ...

Prepoznavnost Slovenije v širšem prostoru, identiteta

Kot posebnosti/značilnosti/prepoznavnosti/podobe prostora same po sebi (*per se*).

Kot istovetenja posameznika ter skupnosti (prostorska identiteta kot del narodne identitete).

Identiteta vsebuje različne elemente:

- arhitekturni elementi,
- sestavine pokrajine,
- ustanove in dejavnosti.

Upravljanje s prostorom

Je skupek aktivnosti, katerega cilj je prispevati/oblikovati horizontalno in vertikalno usklajene odločitve in ukrepe za vzdržen in skladen prostorski razvoj.

Ekvivalent v jeziku EU – *Territorial governance*

Teritorialno vladovanje organizacija in koordinacija aktivnosti med različnimi deležniki (akterji) s cilji zagotavljanje razvoja, ohranjanja prostorskih kapitalov in izboljšanjem pogojev za razvoj gospodarstva, družbe in blaginje ter ohranjanja okolja oz.za doseganje teritorialne kohezije.

-
- Nekaj o metodi SWOT
 - Namen izvedbe analize pri pripravi SPRS
 - Vsebinska področja izvedbe
 - Že identificirane prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Izhodišča za SWOT – Poročilo o prost. razvoju

- Staranje prebivalstva in nadaljevanje trenda praznjenja obmejnih in goratih območij. Demografska stagnacija večjih mest.
- Suburbanizacija – v funkcionalnih območij mest ter ob AC križu. Morfološko združevanje naselij v dolge nize.
- Visoka raven opremljenosti središč urbanega sistema z dejavnostmi splošnega pomena.
- Selitev storitvenih in oskrbnih dejavnosti na mestna obrobja – dobra dostopnost a vsebinsko siromašenje mestnih jeder.
- Zmanjševanje št. delovnih mest po 2008 (manjša v suburbanih občinah).
- Povečevanje št. delovnih migrantov – vzpostavitev obratnih tokov.
- Pomanjkanje dostopnih najemnih stanovanj, po 2008 prevladujoči investitorji v stanovanja fizične osebe (enostanovanjski objekti).
- ...

Prednosti

POSELITEV IN VLOGA MEST

- dobro strukturirano policentrično omrežje središč (enakomerna pokritost celotnega ozemlja)
- visoka kakovost življenja - bližino naravnega okolja in dobre možnosti za rekreacijo, mesta po meri človeka
- dobra opremljenost mest (središč)
- ohranjena poseljenost obmejnih in goratih območij
- boljša odzivnost manjših in srednje velikih mest (kapaciteta za prilagoditve)

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- dobra razvejana infrastrukturna omrežja (cestno, energetsko)
- vpetost Slovenije v evropsko infrastrukturno omrežje
- dobra / hitra dostopnost do storitev, delovnih mest, turističnih območij
- zadovoljiva dostopnost do primarne ravni oskrbe na celotnem območju države (šolstvo, zdravstvo)
- dobra (avto)mobilnost prebivalcev

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- kakovostni in izdatni vodni viri (pitna voda) in viri za namakanje
- hidroenergetski potencial
- kakovost kmetijskih zemljišč (proizvodnji potencial in krajinska pestrost)
- biotska pestrost
- les kot potencial za gospodarski razvoj, trajnostno gradnjo in energetski vir
- obstoj specifičnih območij za OVE

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- prepoznavna visoka kakovost bivanja
- kakovost naravnih virov (ohranjenost in obseg naravnih območij)
- pestrost in ohranjenost kulturnih krajin in etnološke posebnosti; pokrajinska pestrost in raznovrstnost

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- razvejanost upravnih storitev – policentrična ureditev uprave (UE)
- tradicija prostorskega načrtovanja

Slabosti

POSELITEV IN VLOGA MEST

- funkcijska nepovezanost naselij in slabo sodelovanje med mesti
- visoki stroški razpršene poselitve (infrastruktura, mobilnost ...)
- energetska potratnost (promet, daljinsko ogrevanje ...)
- praznjenje obmejnih in goratih območij
- šibka vloga slovenskih mest v primerjavi z mesti v sosednjih državah

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- centralizacija dejavnosti v večjih središčih; velika razlika med mesti in podeželjem pri osnovni oskrbi (trgovina, banke, delno pošta)
- pomanjkanje investicij v železniško omrežje
- nedokončana izvedba prometnega omrežja
- slaba povezanost različnih vrst prometa (multimodalnost)
- slaba dostopnost z JPP izven večjih mestnih območij in odvisnost od osebnega prometa

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- neustrezna razporeditev stanovanjskega fonda, starost in slaba kakovost stanovanj; pomanjkanje ustreznih vrst stanovanj
- zmanjševanje površin kmetijskih zemljišč
- neenakomerna razporeditev vodnih virov
- slaba izkoriščenost lesa kot vira (ind. in energetika)
- omejene možnosti za nekatere obnovljive vire, konfliktnost z drugimi rabami prostora
- poplave in druge naravne nesreče (suše, plazovi ...)

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- nezmožnost izkoristiti prepoznavnosti prostora
- sloves države z veliko administrativnimi ovirami
- opuščanje kmetijskih površin – izguba identitete ter zmanjševanje krajinske privlačnosti in pestrosti

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- neusklajenost javnih politik in pomanjkanje skupne razvojne vizije
- odsotnost regionalne ravni prostorskega planiranja
- pomanjkanje ustreznih ukrepov zemljiške politike
- pogosto spreminjanje zakonodaje
- javne koristi prostorskega načrtovanja v javnosti slabo (ali sploh ne) prepoznane

Priložnosti

POSELITEV IN VLOGA MEST

- boljše sodelovanje med mesti znotraj FUA, povezovanje z mesti v čezmejnem prostoru
- krepitev regionalnih središč v policentričnem sistemu poselitve
- racionalizacija razporeditve dejavnosti v prostoru in krepitev kakovosti storitev
- proste površine v obrtnih in proizvodnih conah
- možnost uveljavitve samooskrbe in lokalnih oskrbovalnih verig
- krepitev energetske samooskrbe v regiji / na podeželju

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- lega ob / na EU TEN-T omrežju (prometni koridorji)
- Luka Koper – vstopna točka za državo in širši prostor
- izboljšave IKT omrežja in možnosti dela od doma

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- dobra izobrazbena struktura prebivalcev – možnost za tehnološki razvoj
- razvoj dejavnosti vezanih na vire (kmetijstvo, gozdarstvo, energetika, turizem)
- uveljavljanje lokalne in regionalne samooskrbe
- zmanjševanje energetske odvisnosti Slovenije od fosilnih gorivi

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- kakovostna arhitekturna prepoznavnost
- ohranjanje obstoječe identitete – naravna in kulturna krajina – je priložnost za razvoj turizma

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- večje povezovanje med deležniki
- izboljšanje usklajenosti javnih politik
- dogovor o skupnih razvojnih prioritetah (nacionalna in regionalna raven)
- nova vloga mest
- večja vloga povezovanja v čezmejnem in širšem makroregionalnem prostoru

Nevarnosti

POSELITEV IN VLOGA MEST

- slabljenje mest, propadanje / degradacija mest
- nadaljevanje trenda suburbanizacije
- nadaljevanje trenda razpršene poselitve
- praznjenje podeželja, obmejnih in goratih območij
- opuščanje naselij

PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST

- neenakomerna dostopnost do storitev in krčenje storitev na podeželju
- povečevanje tranzitnega tovarnega prometa po cestah
- odvisnost prebivalcev od prevoza z osebnimi vozili
- izpostavljenost cenam goriv
- nadaljnje propadanje infrastrukturnih omrežij

KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV

- neprimerna ponudba delovnih mest
- staranje prebivalstva
- uničevanje in onesnaženje naravnih vrednot ter virov
- omejevanje javne rabe naravnih virov / dobrin
- prekomerna eksploatacija naravnih virov (tudi obnovljivih, vode ...)

PREPOZNAVNOST IN IDENTITETA

- izguba prostorske identitete
- vnos tujih arhitekturnih tipov, vzorcev in izguba identiteta zaradi globalizacije

UPRAVLJANJE S PROSTOROM

- neprimerno priprava na podnebne spremembe, naravne nesreče
- težnje po ustanavljanju novih občin
- nadaljnje politike izvajanja raznolikim območjem neprilagojenih /neustreznih razvojnih ukrepov

Hvala za pozornost.

tomaz.miklavcic1@gov.si

www.mop.gov.si